

ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้ง
กับการรับฟังรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz จังหวัดเชียงราย

นายสมบัติ มงคลทวีสิน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2551

**Satisfaction of Wiangchai Agricultural Cooperative Ltd., Wiangchiangrung
Branch's Members on Community Radio FM. 108 MHz Programs,
Chiangrai Province**

Mr. Sombat Mongkonthaweesin

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration in Cooperative
School of Agricultural Extension and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2008

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด
สาขาเวียงเชียงรุ้งกับการรับฟังรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์
FM. 108 MHz จังหวัดเชียงราย

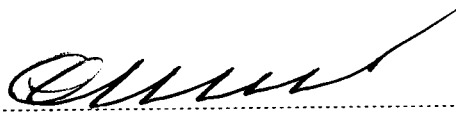
ชื่อและนามสกุล นายสมบัติ มงคลทวีสิน
แขนงวิชา สหกรณ์
สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์โอภาวดี เข็มทอง

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

ประธานกรรมการ

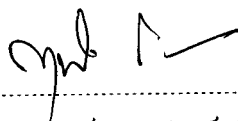
(ศาสตราจารย์โอภาวดี เข็มทอง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เชาว์ โรจนแสง)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ อนุมัติให้รับ
การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

วันที่ 20 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2552

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้ง
 กับการ รับฟังรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz จังหวัดเชียงราย
ผู้ศึกษา นายสมบัติ มงคลทวีสิน บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์โอภาวดี เข้มทอง ปีการศึกษา 2551

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้ง เกี่ยวกับรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz (2) ศึกษาความพึงพอใจการมีส่วนร่วมของการจัดรายการของชุมชนและองค์กรท้องถิ่น (3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้งที่รับฟังรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz ที่อาศัยในตำบลทุ่งก่อ ตำบลดงมหาวัน และตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า (1) ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้ง เกี่ยวกับรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากในด้านการเปิดเพลงเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ รายการเพลงลูกทุ่ง เพลงหมอลำ และเพลงคำเมือง ความพึงพอใจปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ รายการเพลงเพื่อชีวิต เพลงลูกกรุง และเพลงสตริง ด้านรายการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ รายการสหกรณ์ที่รัก รายการสาระน่ารู้คู่สหกรณ์ รายการเพลงดังฟังเพลิน รายการลูกทุ่งวาไรตี้ รายการลูกทุ่งล้านนาภาษาบ้านเฮา รายการฟังสบายสไตล์ดีเจที และมีความพึงพอใจปานกลาง ได้แก่ รายการมนต์เพลงเพื่อชีวิต (2) ด้านการมีส่วนร่วมของการจัดรายการของชุมชนและองค์กรท้องถิ่นพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ รายการใกล้บ้านใกล้ใจไปกับโรงพยาบาลเวียงเชียงรุ้ง และรายการสำรวจเวียงเชียงรุ้งพบประชาชน ความพึงพอใจปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ รายการวัฒนธรรมนำชีวิต รายการแควดวงการศึกษา รายการก.ศ.น.เพื่อประชา รายการสาระน่ารู้จากปศุสัตว์อำเภอ รายการวาทีธรรม รายการนักรบสีน้ำเงินพบประชาชน รายการอีสานล้านนา รายการลูกทุ่งท้องถิ่นสัมพันธ์ รายการรู้จริงเรื่องเทศบาล และรายการส.ค. ขอจัด (3) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการอยากให้นำเสนอข่าวสารด้านราคา ผลผลิตการเกษตรและสาระน่ารู้การเกษตรอื่นๆและอยากให้มีการขยายระยะเวลาการออกอากาศออกไปอีก

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ การรับฟังวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz จังหวัดเชียงราย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์โอภาวดี เข็มทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงเสริม หอมกลิ่น และรองศาสตราจารย์ ดร. เซาว์ โรจนแสง ผู้มีพระคุณอย่างสูงที่ได้กรุณาให้ความรู้ให้ความเอาใจใส่ดูแลแนะนำติดตามการ ศึกษาวิจัย ตรวจสอบแบบสอบถามและให้กำลังใจเป็นอย่างดีเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นการศึกษาวิจัย จนสำเร็จเรียบร้อย ผู้ศึกษาวิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงรายที่กรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลและ คำราต่างๆที่ต้องใช้ในการศึกษาค้นคว้าอ้างอิง

ขอขอบคุณ ประธานกลุ่มและสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขาเวียงเชียง รุ่งที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนที่ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องข้อมูลและให้คำปรึกษาให้ความ ช่วยเหลือตลอดถึงให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ขอบคุณทุกคนในครอบครัว ที่ให้กำลังใจ ช่วยเหลือและสนับสนุนมาโดยตลอด

ทุกท่านจะอยู่ในความทรงจำของผู้ศึกษาวิจัยตลอดไป คุณค่าและประโยชน์อันพึงมี ของการค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยขอใช้เป็นแหล่งความรู้แก่ผู้สนใจทุกท่านนำไปใช้ ประโยชน์ใน การพัฒนางานที่เกี่ยวข้องต่อไป

สมบัติ มงคลทวีสิน

เมษายน 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	3
ประเด็นปัญหาการศึกษา	4
ขอบเขตการศึกษา	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง	8
แนวคิดวิทยุชุมชน	18
วิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM 108 MHz	23
ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	36

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการศึกษา	38
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	38
ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz	42
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชนคน สหกรณ์ F.M.108 MHz	45
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	47
สรุปผลการศึกษา	47
อภิปรายผล	48
ข้อเสนอแนะ	49
บรรณานุกรม	51
ภาคผนวก	54
แบบสอบถาม	55
ประวัติผู้ศึกษา	61

สารบัญตาราง

ตารางที่ 4.1	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	39
ตารางที่ 4.2	การรับฟังวิทยุชุมชน (การเข้าถึงรายการ)	40
ตารางที่ 4.3	ความพึงพอใจ ด้านการดำเนินงานทั่วไปของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108 MHz.....	42
ตารางที่ 4.4	ความพึงพอใจด้านการเปิดเพลงของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108 MHz	43
ตารางที่ 4.5	ความพึงพอใจด้านรายการต่างๆของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108 MHz	43
ตารางที่ 4.6	ความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของการจัดรายการของชุมชนและองค์กรท้องถิ่น ..	44
ตารางที่ 4.7	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ ..	45

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา	5
ภาพที่ 2.1 แบบจำลองของการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน	30

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่สังคมไทยกำลังขับเคลื่อนเพื่อก้าวไปสู่การเป็นสังคมใหม่ สังคมของยุคข้อมูลข่าวสารและความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และการที่ผู้คนในสังคมสามารถแสวงหาข่าวสารได้ง่ายกว่าแต่ก่อนมากผู้คนใฝ่หาความรู้ จึงสังสมภูมิความรู้ รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถของสังคมตนเองไปได้ไกล สังคมใหม่จึงมีสภาพเป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” (Learning Society)

ซึ่งการเรียนรู้เกิดได้ตลอดเวลา และเกิดได้กับทุกคน คนทุกคนสามารถเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ วารสารฯลฯ แหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ทำให้ทุกคนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมสามารถเป็นได้ทั้งผู้รับและผู้ให้ความรู้ ภายได้สังคมแห่งการเรียนรู้ ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

วิทยุกระจายเสียงนับเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาททั้งทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ปัจจุบันกิจการวิทยุกระจายเสียงจัดเป็นอุตสาหกรรม สื่อสารมวลชนขนาดใหญ่ วิทยุกระจายเสียงก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านการสื่อสาร ซึ่งวิทยุกระจายเสียงในยุคแรกเน้นในด้านการเสนอข่าวสารการเมือง และภัยธรรมชาติต่าง ๆ จากความเร็วของสื่อ และความสมจริงของเสียง ทำให้วิทยุมีพลังพิเศษในการเรียกร้องความสนใจ จากคนฟัง และสามารถโน้มน้าวใจได้อย่างน่าอัศจรรย์ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ 2542:84)

จากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อกิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในมาตรา 40 ที่บัญญัติไว้ว่า “คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคมเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการคมนาคมทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติการดำเนินการตามวรรคสอง ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันอย่างเสรี และเป็นธรรม”

จากทบทวนอดีตดังกล่าวนี้ ตั้งแต่ปลายปี 2542 เป็นต้นมา สถาบันพัฒนาเครือข่าย เพื่อประชาสังคมหลายแห่ง อาทิ สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาคมสังคม สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนามูลนิธิ ฟรีดิชเนามัน

สมาคมพัฒนาคุณภาพประชากร สำนักงานกองทุนเพื่อทางสังคม (ZIP)มูลนิธิ อาสาสมัครเพื่อสังคม เป็นต้น ได้ร่วมมือจัดประชุมเร่งปฏิบัติการขึ้น โดยมีตัวแทนผู้ผลิตและเผยแพร่รายการวิทยุในท้องถิ่นจากจังหวัดต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมกว่า 50 จังหวัด จำนวน 200 คน เพื่อใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นช่องทางสื่อสารเพื่อสร้างความมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ของท้องถิ่นภายใต้ลักษณะการดำเนินการที่แตกต่างกันออกไป คือ ทั้งได้รับความร่วมมือจากสถานีวิทยุของหน่วยราชการการซื้อเวลาสนับสนุนจากองค์กรที่ไม่ค้ากำไรและจากองค์กรธุรกิจ และมีความเชื่อมั่นว่าชุมชนสามารถขึ้นมาจัดรายการวิทยุได้

ปัจจุบันจึงเกิดเครือข่ายวิทยุประชาคมสังคมขึ้น โดยชุมชนได้ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อประโยชน์สาธารณะเพื่อสนองตอบความต้องการและรักษาผลประโยชน์ของทุกกลุ่มในชุมชน เป็นเวทีและเปลี่ยนความคิด จุดประกายประเด็นสาธารณะ ตรวจสอบรักษาผลประโยชน์ของท้องถิ่น อนุรักษ์คุณค่าและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ดูแลด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ภาษา ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในนาม “ วิทยุชุมชน จุดปฏิบัติการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชน หรือจุดเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชน “ ตามแต่ละพื้นที่ที่จะใช้ในการเรียก

อย่างไรก็ตามแม้ว่าวิทยุชุมชนเกิดจากแนวคิดที่ร่วมประชาสังคมรวมตัวกันจัดตั้งตามความต้องการของตนเองก็ตามแต่เนื่องจากวิทยุชุมชนเป็นมิติใหม่ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมีแนวคิดและปรัชญาของวิทยุชุมชนกำหนดไว้ว่า

1. ต้องให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย (Accessivility) ทั้งในการเข้าถึงของผู้ฟัง ผู้ผลิต รายการผู้ให้ข้อเสนอแนะผู้บริหารจัดการ
2. ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ (participation)
3. ต้องเป็นวิทยุที่ประชาชนมีการบริหารจัดการด้วยตนเอง (self management) คือการบริหารจัดการโดยชุมชน

นอกจากนี้วิทยุชุมชนยังมีลักษณะสำคัญเป็นคำถามที่จะต้องตอบ กล่าวคือ

1. วิทยุชุมชนทำอะไรเพื่อใคร
2. มีเอกลักษณ์ของตนเอง
3. มีใครเป็นคนจัด มีใครเป็นคนฟัง
4. บริหารจัดการอย่างไร โดยวิธีไหน และใครเป็นผู้บริหารจัดการ
5. เนื้อหาและรูปแบบรายการเป็นแบบไหน

6. มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามวิทยุชุมชนที่จัดตั้งขึ้นมีหลายรูปแบบมีทั้งแบบแสวงหากำไร และไม่แสวงหากำไร มีทั้งที่จัดตั้งขึ้นโดยชุมชน องค์กรด้านเอกชน หน่วยงานราชการ องค์กรศาสนา และเอกชน แม้ว่าปรัชญาของวิทยุชุมชน คือ โดยชุมชนเพื่อชุมชน ของชุมชนก็ตามที่

สหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด เป็นองค์กรนิติบุคคลมีพื้นที่ดำเนินงานครอบคลุม 2 อำเภอ คืออำเภอเวียงชัยและ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง มีสมาชิกสี่พันกว่าครอบครัว จึงได้จัดตั้งวิทยุชุมชนขึ้น ซึ่งปัจจุบันเรียกตัวเองว่า “จุดปฏิบัติการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด” หรือวิทยุชุมชนคนสหกรณ์สถานีตั้งอยู่ที่ สำนักงานสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้ง ถนน ก.ร.ป.กลาง ตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ทำการส่งกระจายเสียงตั้งแต่เวลา 06.00 น. ถึงเวลา 18.00 น. ทุกวันในคลื่นความถี่ F.M 108 MHz มาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2550 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ ให้สมาชิกได้รับทราบ และให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ศิลปวัฒนธรรมการศึกษา ศาสนา สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องด้านอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนให้ชุมชนได้รับทราบ

จากวัตถุประสงค์ของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz นั้นกล่าวคือ เป็นวัตถุประสงค์ของสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด หรือผู้ส่งสาร แต่การส่งสารจะบรรลुวัตถุประสงค์หรือไม่ย่อมขึ้นกับผู้รับสารหรือผู้ฟังว่าสนใจติดตามรับฟังรายการของสถานีมากน้อยเพียงใด

ผู้ศึกษาวิจัยจึงต้องศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้ง ผู้รับฟังรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz ซึ่งยังไม่เคยมีผู้ใดศึกษาไว้เลย ผลจากการศึกษาวิจัยที่ได้รับจะนำไปพัฒนาการจัดรายการและการผลิตรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟังตามปรัชญาของวิทยุชุมชน คือ โดยชุมชนของชุมชนเพื่อชุมชน

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้งเกี่ยวกับด้านรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกในการมีส่วนร่วมการจัดรายการของชุมชนและองค์กรท้องถิ่น

3.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์
F.M. 108 MHz

3. ประเด็นปัญหาการศึกษา

ศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขาเวียงเชียงรุ้ง ใน
การรับฟังรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz จังหวัดเชียงราย เป็นอย่างไรอยู่ใน
ระดับใด

4. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้ มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาถึงความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขา
เวียงเชียงรุ้งที่รับฟังรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz จังหวัดเชียงราย

4.2 ขอบเขตด้านสถานที่

เป็นการศึกษา เฉพาะสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดในเขตของสาขาเวียง
เชียงรุ้ง 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลทุ่งก่อ ตำบลป่าซาง ตำบลดงมหาวัน

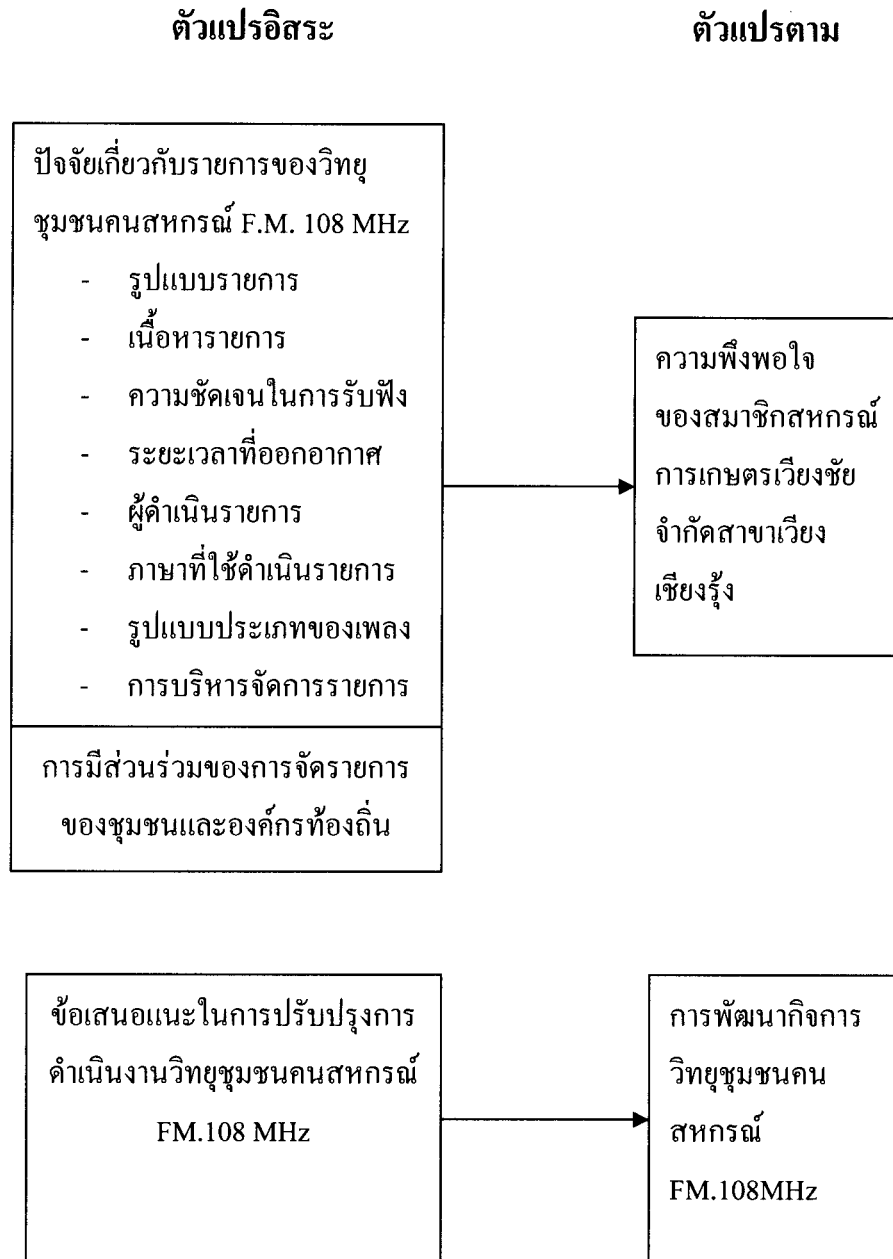
4.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาคั้งนี้เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขา
เวียงเชียงรุ้งที่รับฟังรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน

4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ตั้งแต่ เดือนธันวาคม 2551 ถึงเดือนพฤษภาคม 2552
รวมเวลา 6 เดือน

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

6. นวัตกรรมเฉพาะ

6.1 วิทยุชุมชน หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงของท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆนอกเหนือจากการเป็นผู้ฟังอาทิการกำหนดรูปแบบเนื้อหารายการร่วมผลิตรายการบริหารจัดการสื่อที่นำเสนอรายการเกี่ยวกับวิทยุชุมชนและเป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชนนั้นๆ

6.2 วิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz หมายถึง วิทยุชุมชนที่ทำการกระจายเสียงโดยใช้คลื่นในระบบ F.M. ความถี่ 108 MHz กำลังส่ง 30 วัตต์ สถานีตั้งอยู่ที่สำนักงานสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้ง ถนน กรป. กลาง ตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

6.3 สมาชิก หมายถึงสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขา เวียงเชียงรุ้งที่อยู่ในเขตการบริการของสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขาเวียงเชียงรุ้ง 3 ตำบลได้แก่ตำบลทุ่งก่อ ตำบลป่าซาง ตำบลดงมหาวัน

6.4 ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็นเชิงบวกของสมาชิก ที่มีต่อการรับฟังรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz ด้านปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการดำเนินงานของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz

6.5 การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่ชุมชน/ประชาชน/องค์กรในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการของวิทยุชุมชนนอกเหนือจากการเป็นแค่ผู้รับสารและผู้ใช้สารธรรมดา อาทิ การมีส่วนร่วมผลิต / จัดรายการ การมีส่วนร่วมรับฟังและประเมิน การมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือบริหารจัดการ เป็นต้น

6.5 ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเวียงเชียงรุ้ง 3 ตำบล ได้แก่ตำบลทุ่งก่อ ตำบลดงมหาวัน ตำบลป่าซาง เป็นคนอีสาน ร้อยละ 60 และเป็นคนพื้นเมืองเหนือร้อยละ 40

6.6 จุดปฏิบัติการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชน หมายถึง การประกอบภารกิจการวิทยุเพื่อบริการสาธารณะในพื้นที่กระจายเสียงที่กำหนดโดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับวิทยุชุมชน เพียงแต่จะเป็นสถานีวิทยุโดยสมบูรณ์ได้ภายหลังจากคณะกรรมการ ก.ส.ช. ให้การรับรองแล้ว

6.7 สังคมแห่งการเรียนรู้ หมายถึงสังคมแห่งภูมิปัญญาตระหนักถึงความสำคัญความจำเป็นของการเรียนรู้ที่ทุกคนและทุกส่วนในสังคมมีความใฝ่รู้และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นและมีความต่อเนื่องเป็นปกติวิสัยในชีวิตประจำวันของคนทุกคนไปจนตลอดการสิ้นอายุขัยเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ในทุกเวลาทุกสถานที่ของคนทุกคนในทุกสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานวิทยุชุมชนคนสหกรณ์FM.108MHz หมายถึง ข้อคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้นในกระบวนการดำเนินงานวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108MHzที่เกิดจากปัจจัยภายในและภายนอก

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผู้ศึกษาวิจัยสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินรายการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง

7.2 ผู้บริหารสหกรณ์การเกษตรเวียงชัยจำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้งสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปวางแผนในการวางแผนรายการ เพื่อผลิตรายการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย

7.3 สหกรณ์การเกษตรอื่นๆที่มีการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชนได้

7.4 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์ได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ฟังรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.180 MHz โดยได้ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง
2. แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชน
3. วิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.180 MHz
4. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง

1.1 ความหมายวิทยุกระจายเสียง

วิทยุกระจายเสียง หมายถึง การส่งหรือการแพร่เสียงด้วยคลื่นความถี่ เพื่อให้บุคคลทั่วไปรับได้โดยตรง (<http://www.mict.go.th/hyro/PDF/cd18-20-9999-update.pdf> : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา)

วิทยุกระจายเสียงเกิดขึ้นจากการประดิษฐ์คิดค้นของ เฮนริช เฮอร์ตซ์ (Henrich Hertz) นักวิทยาศาสตร์ชาวเยอรมัน ได้พิสูจน์การเดินทางของพลังคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า และพบว่าคลื่นวิทยุมีจริง เช่นเดียวกับคลื่นแสง คลื่นเสียง และพบว่าคลื่นวิทยุสามารถส่งไปได้ไกลโดยไม่ต้องใช้สาย หรือเคเบิล ต่อมาวงการสื่อสาร โทรคมนาคมได้นำเอาชื่อสกุลของนักวิทยาศาสตร์ชาวเยอรมันผู้นี้ มาเรียกคลื่นความถี่วิทยุว่า “เฮอร์ตซ์” การใช้วิทยุกระจายเสียงในระยะแรก เป็นการติดต่อระหว่างสถานีชายฝั่งกับเรือเดินสมุทร เริ่มด้วยการส่งสัญญาณขอความร่วมมือ ต่อมาสามารถแจ้งข่าว เป็นรหัส ราว พ.ศ. 2459 ได้มีการประดิษฐ์เครื่องส่งและเครื่องรับวิทยุให้มีการขยายเสียงและลำโพง สามารถส่งเสียงพูดจากสถานีส่งต้นทางแปรรูปเป็นคลื่นวิทยุออกอากาศไปได้ และใช้เครื่องรับคลื่นวิทยุแปรรูปจากคลื่นวิทยุมาเป็นเสียงได้ (สุมน อยู่สิน และ ยงยุทธ รักษาศรี 2545 : 42-45) ประเทศที่มีบทบาทในการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงของโลกคือสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ตั้งสถานีวิทยุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2452 และมีแนวคิดในการดำเนินงานแบบธุรกิจการค้า อันเป็นต้นแบบของ

กิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศอื่น ๆ มาจนถึงปัจจุบัน นอกจากประเทศสหรัฐอเมริกาจะได้พัฒนาวิทยุกระจายเสียงแล้ว ประเทศอังกฤษเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้มีการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงในช่วงระยะเวลาใกล้เคียงกัน

ประเทศไทยได้มีการนำวิทยุกระจายเสียงเข้ามาทดลองเมื่อ พ.ศ. 2470 โดยพลเอกพระบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ทรงริเริ่มทดลองส่งวิทยุที่วังบ้านดอกไม้ พ.ศ. 2471 ประเทศไทยได้ตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นครั้งแรกที่วังพญาไท ชื่อ “**สถานีวิทยุกรุงเทพที่วังพญาไท**” และมีการเปิดเป็นทางการ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2473 ซึ่งทางราชการได้ถือเอาวันที่ **25 กุมภาพันธ์** เป็นวัน **วิทยุกระจายเสียงของไทย** โดยได้เริ่มออกอากาศเป็นครั้งแรก เนื่องในวันฉัตรมงคล ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทำการถ่ายทอดพระราชดำรัสจากพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยไปที่เครื่องส่ง วังพญาไท มีใจความว่า “ การทดลองวิทยุกระจายเสียงก็ด้วยความมุ่งหมายว่าจะส่งเสริมการศึกษา การค้าขาย และการบันเทิงแก่พ่อค้าประชาชน ” (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ 2542: 85) วิทยุกระจายเสียงได้มีการพัฒนาตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

1.2 บทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียง

วิทยุกระจายเสียงมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทหน้าที่ในการให้ข่าวสารแก่ประชาชน ด้วยคุณลักษณะของวิทยุกระจายเสียงที่มีความรวดเร็วฉับไว ทำให้สามารถเสนอข่าวไปยังผู้ฟังได้อย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์
2. วิทยุกระจายเสียงมีบทบาทหน้าที่แสดงความคิดเห็นได้โดยผ่านรายการประเภทวิเคราะห์ข่าว สถานการณ์ และประเด็นปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นและการโน้มน้าวชักจูงใจ
3. วิทยุกระจายเสียงสามารถมีบทบาทหน้าที่การให้ความรู้การศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบนอกระบบ โรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ในรูปแบบการสอนและรายการความรู้ทั่วไป
4. วิทยุกระจายเสียงมีบทบาทหน้าที่ในการให้ความบันเทิงโดยตรง ให้ความบันเทิงโดยแฝงความรู้ทางอ้อม และให้สาระบันเทิง
5. วิทยุกระจายเสียงมีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ

1.3 ลักษณะเฉพาะของวิทยุกระจายเสียง (ธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ 2552:7 – 10)

1. วิทยุกระจายเสียงสร้างภาพ

แม้ว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงจะเป็นสื่อที่ไร้ภาพ ซึ่งดูเหมือนจะเป็นจุดอ่อนเมื่อไปเปรียบเทียบกับสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แต่กลับกลายเป็นจุดเด่นได้ถ้าสามารถนำเสนอเสียงต่างๆ ได้แก่ เสียงพูด เสียงดนตรีหรือเสียงเพลงและเสียงประกอบมาผสมผสานกันอย่างเหมาะสมก็จะทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการจากเสียงที่สื่อสารออกมาโดยผู้ฟังจะพยายามสร้างภาพให้เกิดขึ้นในใจจากเสียงที่ได้ฟังจากรายการไม่ว่าจะเป็น ความสนุกสนาน ความเศร้า ความศักดิ์สิทธิ์ ความรุ่มร้อน เย็นสบาย เสียงต่างๆ ในรายการที่สื่อมาให้ผู้ฟังได้ฟังนั้นล้วนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดจินตนาการหรือความในใจของผู้ฟังโดยไม่มีการกำหนดว่าภาพนั้นจะต้องมีสภาวะเรื่องราวหรือขนาดเล็กลใหญ่เพียงใดไม่เหมือนกับการชมรายการโทรทัศน์หรือดูภาพจากหนังสือพิมพ์ที่ลักษณะเรื่องราวของภาพได้ถูกกำหนดหรือคัดเลือกมาให้ชม

การที่วิทยุกระจายเสียงสร้างภาพให้เกิดขึ้นในใจผู้ฟังโดยภาพนั้นจะแตกต่างกันไปตามพื้นความรู้ ประสบการณ์ บริบทและองค์ประกอบอื่นๆในตัวผู้ฟัง ดังนั้นผู้ผลิตรายการจำเป็นต้องใช้วิธีการผลิตรายการรูปแบบซับซ้อน ซึ่งผลิตอย่างประณีตเพื่อคัดเลือก กลั่นกรองเสียงต่างๆให้ผู้ฟัง เพื่อที่จะสื่อสารสร้างภาพให้เกิดขึ้นในใจของผู้ฟังให้ได้ จึงจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสารที่กำหนดไว้

2. วิทยุกระจายเสียงสามารถพูดกับคนนับล้าน

จากรายงานผลการสำรวจสื่อมวลชน(วิทยุ)ของสำนักงานสถิติแห่งชาติประจำปี 2546พบว่า มีผู้ฟังวิทยุทั้งสิ้น 24.8 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 42.8ของจำนวนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 6 ขวบขึ้นไป เป็นเพศชายร้อยละ 44.4 เพศหญิงร้อยละ 41.1ผู้ฟังวิทยุทั้งหมดกระจายอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด จำนวน 7.3 ล้านคนรองลงมาได้แก่ภาคเหนือจำนวน 5.2 ล้านคน ภาคกลางจำนวน 4.8 ล้านคน กรุงเทพมหานครจำนวน 4.0 ล้านคน และภาคใต้มีประชากรที่ฟังวิทยุต่ำที่สุดจำนวน 3.4 ล้านคน

หากจำแนกอัตราการฟังวิทยุตามระดับการศึกษา พบว่าผู้ฟังวิทยุส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถม/ต่ำกว่า มีประมาณ 11.5 ล้านคนรองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4.5 ล้านคน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 3.2 ล้านคน และระดับอุดมศึกษา จำนวน 3.1 ล้านคน

จึงเห็นได้ว่าวิทยุกระจายเสียงมีศักยภาพในการส่งกระจายเสียงไปได้กว้างไกลสู่ผู้ฟังจำนวนมากแต่การที่จะมีผู้ฟังนั้นขึ้นอยู่กับการจัดรายการของสถานี การบริการด้านการตลาด ความชัดเจนของเสียง แม้สถานีจะสามารถส่งกระจายเสียงให้ผู้ฟัง ฟังได้นับล้านคนก็ตามที แต่

ผู้ผลิตรายการต้องคำนึงว่าผู้ฟังนั้นไม่ได้มีชีวิตเพียงแต่นั่งฟังรายการวิทยุกระจายเสียงหรือชมรายการโทรทัศน์เท่านั้น เขายังมีกิจกรรมประจำวันอย่างอื่นที่ต้องทำอีก ทำอย่างไรวิทยุกระจายเสียงที่ส่งออกไปจะดึงดูดใจผู้ฟัง

ดังนั้น หากพูดในแง่ของส่วนแบ่ง(share) และการเข้าถึง(reach) รายการแล้ว ส่วนแบ่งของผู้ฟังคือเวลาทั้งหมดที่ผู้ฟังใช้ฟังรายการแต่ละสถานี ซึ่งแสดงโดยร้อยละของจำนวนรวมในการฟังวิทยุกระจายเสียงของพื้นที่นั้น ส่วนการเข้าถึง หมายถึง จำนวนผู้ฟังที่สามารถฟังรายการ จากสถานีมากกว่าช่วงเวลาของวันหรือสัปดาห์ ซึ่งแสดงได้ด้วยร้อยละของจำนวนประชากรที่สามารถรับฟังรายการได้ ทั้งส่วนแบ่งและการเข้าถึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะสถานีวิทยุที่มีการแข่งขันสูงอาจจะมีส่วนแบ่งของผู้ฟังโดยรวมไม่มากนักแต่ถ้ามีการจัดรายการด้วยการสร้างแก่นสาร เนื้อหาสาระ การวางผังรายการ การผลิตรายการที่มีคุณภาพ ใช้เทคนิควิธีการนำเสนอที่เหมาะสมก็จะทำให้ผู้ฟังทุกกลุ่มเข้ามาฟังรายการของสถานีได้ สถานีก็ประสบความสำเร็จในการเข้าถึงของผู้ฟัง

3. วิทยุกระจายเสียงมีลักษณะส่งไปถึงผู้ฟังแต่ละคนได้โดยตรง

การฟังรายการวิทยุกระจายเสียงผู้ฟังมักจะฟังคนเดียว ผู้ฟังจะมีความรู้สึกที่ดำเนินรายการที่ตนกำลังติดตามฟังอยู่สามารถถึงตัวผู้ฟัง โดยตรงตัวต่อตัวผู้ฟังจะสร้างภาพขึ้นในใจจากเสียงที่ตนเองได้ยิน ซึ่งจะมีลักษณะเป็นส่วนตัวมากกว่า ดังนั้นนักวิทยุกระจายเสียงจึงจำเป็นต้องระมัดระวังในการให้ข้อมูล ความคิดเห็น ทศนคติที่ไม่ถูกต้อง เหมาะสมให้ผู้ฟังคล้อยตาม โดยมีวัตถุประสงค์บางประการแอบแฝงอยู่ในใจ

4. วิทยุกระจายเสียงมีความรวดเร็ว

ด้วยเทคโนโลยีการกระจายเสียงทำให้วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่มีความยืดหยุ่นและเป็นสื่อที่ดีที่สุดในการถ่ายทอดเหตุการณ์ได้ปัจจุบันทันด่วน ในสถานการณ์สดไม่ต้องรอกระบวนการพิมพ์ การล้างฟิล์ม นักวิทยุกระจายเสียงสามารถดำเนินรายการได้จากทุกมุมโลก ในทันที ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย การจี้เครื่องบิน ตึกถล่ม พายุไซโคลน การถ่ายทอดกีฬาโอลิมปิก การสัมภาษณ์สดข้ามทวีป เหล่านี้ล้วนเป็นตัวอย่างของความรวดเร็วในการสื่อสารด้วยวิทยุกระจายเสียง วิทยุกระจายเสียงสามารถแพร่กระจายข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิงได้ทั่วโลกภายในเวลาเดียวกัน

5. วิทยุกระจายเสียงไม่มีพรมแดน

หนังสือ หนังสือพิมพ์หรือนิตยสารมีขอบเขตจำกัดในเขตแดนประเทศต่างๆ แต่วิทยุกระจายเสียงไม่มีขอบเขตอยู่ในเขตแดนของประเทศของตน คลื่นวิทยุส่งไปได้ไกลข้ามทวีป ประชาชนชาวไทยที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถรับฟังรายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้คลื่น Short wave ได้หรือผู้ฟังในสาธารณรัฐประชาชนลาวที่สามารถรับฟัง

ภาษาไทยได้ก็ได้รับฟังจากสถานีวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยได้ ความไม่มีพรมแดนของวิทยุกระจายเสียงนี้ช่วยให้ย่นระยะทางทำให้ผู้ฟังได้เรียนรู้วัฒนธรรม ระบบต่างๆที่แตกต่างจากระบบสังคมของตน ผู้ผลิตรายการที่ฟังรายการของต่างประเทศก็ได้แลกเปลี่ยนความรู้วิธีการและกระบวนการผลิตรายการอีกด้วย เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ในการผลิตรายการอีกทางหนึ่ง

6. วิทยุกระจายเสียงมีความเรียบง่าย

นั่นคือการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงในการเก็บข้อมูลสามารถใช้เครื่องบันทึกเสียงเครื่องเดียวออกไปบันทึกเสียงต่างๆได้ โดยไม่ต้องมีคอมพิวเตอร์หรือกล้องภาพยนตร์ ฉาก เราก็สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ผลิตรายการได้ทั้งรายการรูปแบบซับซ้อนและไม่ซับซ้อน

7. วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่มีราคาถูกลง

หมายถึงเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง มีราคาถูกลง ผู้ฟังสามารถหาซื้อได้ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตน นอกจากนี้แล้วการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงเมื่อเปรียบเทียบกับสื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของวิทยุกระจายเสียงมีราคาไม่สูงมากนัก ไม่ว่าจะเป็นเครื่องส่ง วัสดุ อุปกรณ์ ซึ่งปัจจุบันจะเห็นได้ชัดว่า มีการจัดตั้งวิทยุชุมชนกันมากมายตามจังหวัดต่างๆ หากพูดถึงค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการก็ไม่ต้องใช้งบลงทุนที่สูงเหมือนการผลิตรายการโทรทัศน์ที่ต้องการทั้งทีมงาน งบประมาณ อุปกรณ์ที่มีราคาสูง

8. รายการวิทยุกระจายเสียงไม่สามารถกลับมาฟังซ้ำได้

การฟังรายการวิทยุกระจายเสียงไม่เหมือนการอ่านหนังสือพิมพ์ที่สามารถกลับมาอ่านซ้ำได้ หากผู้ฟังฟังไม่ทันก็ต้องผ่านไปเลยผู้ฟังรายการจะต้องอยู่ ณ ที่นั้นขณะฟังรายการ ดังนั้นผู้ผลิตรายการต้องระลึกลึกอยู่เสมอว่า ผลงานไม่ว่าจะเป็นรายการสดหรือบันทึกเทป จะมีช่วงอายุต่อผู้ฟังในช่วงสั้นๆเท่านั้นผู้ผลิตรายการจึงต้องนำเสนอข้อมูลที่ชัดเจนไม่วกวน มีการเรียงลำดับขั้นตอนของความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล ใช้ภาษาที่ฟังแล้วเข้าใจได้เลย การผลิตรายการที่ต้องการให้ผู้ฟังเข้าใจง่ายและดึงดูดใจ จึงมีเทคนิควิธีการผลิตที่ซับซ้อน สร้างสรรค์ ไม่ใช่ผลิตอย่างขอไปทีซึ่งเท่ากับเสียเวลาที่ออกอากาศไปอย่างน่าเสียดาย

9. วิทยุกระจายเสียงเป็นเพื่อนเราทุกคน

การฟังรายการวิทยุกระจายเสียงไม่จำเป็นต้องนั่งอยู่กับที่เหมือนการชมรายการโทรทัศน์หรือตั้งใจอ่านหนังสือพิมพ์ ผู้ฟังสามารถทำงานอื่นขณะฟังรายการวิทยุได้เช่นฟังรายการขณะทำครัว ขับรถยนต์ ทำงานบ้าน ทำไร่ ทอผ้า จักสาน อ่านหนังสือ เป็นต้น ดังนั้นรายการวิทยุกระจายเสียงโดยทั่วไปแล้วจึงทำให้ผู้ฟังไม่ได้ฟังอย่างมีสมาธิ ยกเว้นจะเป็นรายการที่มี

ความสำคัญมากๆ รายการวิทยุกระจายเสียงที่ต้องการให้ผู้ฟังมีใจจดจ่อตามจึงมักเป็นรายการประเภทการศึกษาที่ผู้ฟังต้องฟังอย่างมีสมาธิและมีเอกสารประกอบการเรียน ให้อ่านหรือปฏิบัติตาม เช่นรายการวิทยุศึกษาของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาหรือรายการอื่นใดที่มุ่งหมายให้เสริมวิทยฐานะของผู้ฟังที่มีคู่มือ ตำรา วัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการฟังด้วย นอกจากรายการเพื่อการศึกษาแล้ว รายการโฆษณาประชาสัมพันธ์ก็เช่นเดียวกันจำเป็นจะต้องสร้างสมาธิในการรับฟังให้จงได้ การดึงผู้ฟังให้ฟังรายการประเภทการศึกษาและโฆษณาประชาสัมพันธ์ผู้ผลิตรายการต้องทำงานหนักจะผลิตรายการอย่างลวกๆง่ายๆไม่ได้ จำเป็นต้องมีวิธีการในการนำเสนอเสียงต่างๆ นั้นให้น่าสนใจ สามารถสื่อสารผู้ฟังได้ตรงไปตรงมาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ไม่ผลิตรายการในรูปแบบการอ่านเนื้อหาให้ผู้ฟังฟังเพียงอย่างเดียวไม่เช่นนั้นรายการจะน่าเบื่อ ดังนั้น การผลิตรายการหลายรายการ จำเป็นต้องใช้การผลิตรายการรูปแบบซับซ้อนเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง

10. วิทยุกระจายเสียงเป็นทางเลือกของผู้ส่งสารและผู้รับสาร

ความรับผิดชอบของผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงต่างจากความรับผิดชอบของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ตรงที่ว่าผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงต้องเลือกสรรให้ชัดเจนว่าผู้ฟังควรฟังอะไรแต่ในหนังสือพิมพ์จะมีคอลัมน์ต่างๆอยู่ในแต่ละหน้าแต่ละเรื่องจะมีการพาดหัวเพื่อดึงดูดความสนใจ รวมทั้งมีภาพประกอบและการเขียนที่ทำให้ผู้อ่านเลือกอ่านได้ง่าย โดยผู้อ่านสามารถกวาดสายตาในแต่ละหน้าแล้วเลือกอ่านตามความสนใจและความพึงพอใจของตน แต่ในสื่อวิทยุกระจายเสียงหากผู้ฟังติดใจรายการของคลื่นใดก็ไม่สามารถที่จะเลือกรายการอื่นๆ ของคลื่นนั้นมาฟังก่อนได้ (ยกเว้นการฟังรายการ Web casting แต่ก็เป็นการเลือกฟังรายการที่ไม่ใช่รายการสด) ผู้ฟังจึงฟังรายการของคลื่นได้คราวละรายการเท่านั้น การเลือกของผู้ฟังคือการปิดเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือปิดใจ เพราะหมดความสนใจในการฟังรายการหรือเปลี่ยนคลื่นไปฟังคลื่นอื่นแทน ดังนั้นผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงในฐานะผู้ส่งสารจึงต้องนำเสนอรายการที่น่าสนใจน่าฟังให้ผู้ฟังหรือผู้รับสารเลือกที่จะฟังรายการของเรา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพรายการของการผลิตรายการ ตั้งแต่ความคิดสร้างสรรค์ บทวิทยุ การบันทึกรายการ การประเมินรายการ

11. วิทยุกระจายเสียงขาดพื้นที่

รายการวิทยุกระจายเสียงแต่ละรายการนั้นมีเวลาในการนำเสนอเนื้อหาสาระได้ไม่มากนัก บางรายการเป็นรายการเพลง ข่าว บทความ สัมภาษณ์ สารคดี นิตยสาร ละคร เมื่อมองภาพรวมของสถานีแล้วเนื้อหาสาระรายการที่ออกอากาศหากนำไปเปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงจะมีพื้นที่ในการนำเสนอสารได้น้อยไม่มากเท่าพื้นที่ของหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร เราอาจอ่านหนังสือพิมพ์จำนวน 24 หน้าให้จบภายใน 1 – 2 ชั่วโมง แต่รายการวิทยุกระจายเสียงถ้าเราต้องการฟังรายการได้ครบทุกรายการผู้ฟังต้องใช้เวลานับสิบชั่วโมง

นอกจากนี้แล้ว ถ้ามีเหตุการณ์สำคัญๆ หนังสือพิมพ์สามารถนำเสนอโดยการพาดหัวขนาดใหญ่เพิ่มเนื้อที่คอลัมน์และการใช้ภาพประกอบขนาดใหญ่โดยจัดลงในหน้าแรก หากเป็นสื่อวิทยุกระจายเสียงสามารถทำได้เพียงการประกาศแทรกในรายการหรือการจัดลำดับเป็นข่าวแรกๆ หรือมีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อนขึ้นเช่นผลิตเป็นรายการสารคดี คือมีทั้งการสัมภาษณ์ บทความเสียงประกอบอยู่ในรายการเพื่อสร้างความน่าสนใจเป็นต้น

สื่อวิทยุกระจายเสียงจึงมีข้อจำกัดในการบ่งชี้ความสำคัญของเรื่อง ซึ่งผู้ผลิตรายการสามารถนำเสนอเนื้อหาที่สำคัญได้ด้วย การนำเสนอรูปแบบรายการที่มีการผลิตที่ซับซ้อน เช่น สารคดี นิตยสาร ปกิณกะ เป็นต้น

12. บุคลิกลักษณะของวิทยุกระจายเสียง

สื่อวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะเสียงของมนุษย์เป็นลักษณะสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาซึ่งเสียงของมนุษย์นั้นเป็นเสียงที่สื่อได้ถึงความรู้สึกต่างๆ เช่น ความอบอุ่น ความทุกข์ทรมาน ความโกรธ ความเจ็บปวด ความสนุกสนานรื่นบาน เสียงสามารถสื่อสารให้เข้าใจสิ่งต่างๆ ได้มากกว่าถ้อยคำที่นำมาตีพิมพ์ เสียงต่างๆ แสดงให้เห็นถึงอารมณ์จังหวะ ลีลา สำเนียงของผู้พูดที่ก่อความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ความลึกลับใจ การหยุด การเน้นคำ เน้นความ การพูดในจังหวะช้า เร็ว ข้อมูลที่ผู้พูดพูดออกไปนั้นสำคัญที่ลีลาการพูดเท่ากับเนื้อหาที่นำเสนอ ความมีชีวิตชีวาของรายการวิทยุกระจายเสียงขึ้นอยู่กับความหลากหลายของน้ำเสียงที่นำเสนอไม่ว่าจะเป็นเสียงพูด เสียงเพลงหรือเสียงดนตรีและเสียงประกอบซึ่งจะทำให้เนื้อหาสาระในรายการมีความน่าสนใจและมีสีสันมากขึ้น

13. วิทยุกระจายเสียงมีเพลง

เสียงเพลงหรือเสียงดนตรีเป็นองค์ประกอบสำคัญของวิทยุกระจายเสียงที่ขาดไม่ได้เลย เสียงเพลงหรือเสียงดนตรีเป็นได้ทั้งเนื้อหาของรายการส่วนประกอบของรายการ เสียงเพลงช่วยสร้างเสริมอารมณ์หรือบรรยากาศของรายการ ดังนั้นเพลงในรายการวิทยุกระจายเสียงจึงมีหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นเพลงบรรเลง เพลงไทย เพลงสากล เพลงแจ๊ส เพลงคลาสสิก เพลงป๊อป เพลงในอดีต เพลงพื้นบ้าน เพลงลูกทุ่งซึ่งเพลงต่างๆ เหล่านี้บางเพลงผู้ฟังไม่อาจซื้อหามาฟังได้โดยง่าย บางเพลงผู้ฟังอาจไม่เคยฟังมาก่อนก็เป็นได้ ดังนั้นคุณสมบัติเฉพาะของวิทยุกระจายเสียงคือสามารถนำเสนอเสียงเพลงหรือเสียงดนตรีสู่ผู้ฟังได้อย่างหลากหลายแล้วแต่ผู้ฟังจะเลือกฟังตามรสนิยมของตน บางรายการอาจนำเสนอเพลงแล้วพูดคุยสบายๆ หรือแทรกเกร็ดความรู้และข่าวสารที่น่าสนใจ ซึ่งจะใช้วิธีการผลิตรายการแบบไม่ซ้ำซ้อนได้ แต่บางรายการอาจต้องผลิตรายการแบบซ้ำซ้อน เช่นรายการเพลงที่ต้องการนำเสนอผลงานของศิลปินแห่งชาติ คุณเพ็ญศรี พุ่มชูศรีที่เสียชีวิตไปแล้วแทนที่จะเปิดเพลงที่คุณชูศรีร้องแต่เพียงอย่างเดียว ผู้ผลิตรายการต้องมี

วิธีการนำเสนอที่น่าสนใจในมากไปกว่านั้น ได้แก่ การเสนอประวัติ เทปสัมภาษณ์คุณเพ็ญศรีในอดีต สัมภาษณ์เพื่อนศิลปิน เทปการแสดงสด ประวัติของเพลงที่ได้รับพระราชทานแผ่นเสียงทองคำ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างสีสัน ความดึงดูดใจให้กับรายการ ด้วยการค้นคว้าและนำเสนอด้วยเทคนิค การผลิตรายการที่เหมาะสม

14. วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อเพื่อการศึกษาที่ดี

วิทยุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิด(ideas) ได้ดีและเป็นสื่อที่ดีมากในการถ่ายทอดแนวคิด(concepts) ได้ดีเท่ากับข้อเท็จจริง(facts)แต่อ่อนในการสื่อสารเกี่ยวกับการสาธิตหรือการแสดงเพราะวิทยุกระจายเสียงไม่สามารถแสดงภาพหรือแผนภูมิได้เหมือนกับที่ไม่สามารถถ่ายทอดเป็นตัวเลขได้ดีเท่ากับการสอนให้รู้หนังสือแต่สิ่งที่จะช่วยได้สำหรับสื่อเพื่อการศึกษาด้วยคือ ครู คู่มือ หนังสือประกอบการเรียน ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความจำและความเข้าใจ การใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อเพื่อการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ โรงเรียนการศึกษานอกระบบ โรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งในประเทศและต่างประเทศมีมานานและพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเนื้อหาและกระบวนการผลิตรายการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ฟังให้ความสนใจติดตามฟังรายการและสามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเองต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า ลักษณะเฉพาะของวิทยุกระจายเสียงได้แก่ การสร้างภาพ ความสามารถในการพูดคุยกับคนนับล้านความสามารถในการส่งไปถึงผู้ฟังแต่ละคนได้โดยตรง มีความรวดเร็วไร้พรมแดนมีความเรียบง่ายเป็นสื่อราคาถูกไม่สามารถกลับมาฟังซ้ำได้เป็นเพื่อนเราทุกแห่งเป็นการเลือกของผู้ส่งสารและผู้รับสารวิทยุกระจายเสียงขาดพื้นที่ มีบุคลิกลักษณะ มีเพลงสามารถสร้างความประหลาดใจและเป็นสื่อเพื่อการศึกษาที่ดีซึ่งคุณสมบัติเฉพาะเหล่านี้ผู้ผลิตรายการจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจเพื่อนำไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการผลิตรายการเปรียบเสมือนการรู้เขารู้เราการดำเนินการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงจึงตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

1.4 ประเภทรายการวิทยุกระจายเสียง แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทข่าวสาร คือรายการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวางในรูปแบบต่างๆ เช่น รายการข่าว ที่บอกให้ผู้ฟังรู้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไรเพื่อให้ผู้ฟังสามารถติดตามเหตุการณ์ความเคลื่อนไหว เพื่อประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ในสังคมได้ อย่างไม่ล่าหลัง เป็นต้น

2. ประเภทความรู้หรือการศึกษา คือรายการที่มุ่งเสริมสร้างด้านวิชาความรู้ วัฒนธรรม อาชีพ แนวทางในการดำเนินชีวิต และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนในสังคม ได้นำความรู้ที่นำมาความเจริญมาสู่สังคมและตนเองได้

3. ประเภทบันเทิง คือรายการที่มุ่งสร้างความเพลิดเพลินใจให้คลายความเครียด จึงมักเป็นรายการที่ไม่มุ่งเน้นสาระทางวิชาการ แต่มุ่งเน้นให้ผู้ฟังเกิดความสบายใจ

ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา แบ่งรายการวิทยุกระจายเสียงเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทบริการสาธารณะ เป็นรายการที่สถานีจัดขึ้นเพื่อบริการประชาชน โดยไม่มีค่าตอบแทน และมุ่งบริการความรู้ทั่วไป ข่าวสารสำคัญประจำวันที่เป็นกิจกรรมสาธารณะ เพื่อเป็นสวัสดิการแก่ประชาชน

1.5 รูปแบบรายการของวิทยุกระจายเสียง แบ่งได้ 14 รูปแบบ คือ

1. รายการพูดคุยกับผู้ฟัง เป็นรายการที่ผู้ดำเนินรายการเพียงคนเดียวพูดคุยกับผู้ฟัง โดยตรงเหมือนกับการคุยกันตัวต่อตัว โดยมีบทที่เตรียมไว้เป็นแนวทางในการพูด และต้องมีลีลา การพูดให้เหมือนกับพูดคุยกับผู้ฟัง อย่างเป็นธรรมชาติ ผู้ฟังจะรู้สึกเพลิดเพลินเหมือนมีเพื่อนมานั่ง คุยด้วยประเด็นที่พูดคุยอาจเป็นประเด็นเดียวหรือมากกว่านั้น อาจพูดเชิงเล่า หรือเชิงอธิบาย เสนอ ความคิดเห็น มักเป็นเรื่องที่ไม่เคร่งเครียด ถ้าผู้พูดมีความสามารถในการพูดดี เป็นกันเอง ผู้ฟัง สามารถฟังได้นาน ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย

2. รายการบทความ เป็นรายการที่นำเนื้อหา มาเขียนขึ้นเป็นบทความ ซึ่งมีลักษณะ เป็นความเรียง ลักษณะของบทความทางวิทยุกระจายเสียง ต้องแสดงความคิดแบบง่าย ๆ ใช้คนพูด อ่านเพียงคนเดียว (เสียงเดียว) สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงก่อนออกอากาศได้ง่าย รวมทั้งไม่ ลื่นเปลืองเวลา งบประมาณ และกำลังคน ลักษณะเฉพาะของบทความ มีความจำกัดในเรื่องของเวลา ไม่สามารถเสนอได้ยาวนาน เพราะถ้าพูดในเรื่องของสารที่ต้องใช้เวลานานเกินไปจะทำให้ผู้ฟังเบื่อ หน่าย ด้วยเหตุที่บทความที่ไม่มีความหลากหลาย เนื้อหาจึงต้องมีความเรียบง่าย เสนอรายละเอียดอย่าง ลึกซึ้ง ผู้ฟังฟังแล้วเกิดประโยชน์ แต่ขณะเดียวกัน ต้องไม่เสนอเป็นตัวเลข สถิติ ข้อมูลเพราะ จดจำยาก

3. รายการข่าว คือรายการที่นำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ เมื่อไม่นานมานี้ เป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไป มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อสมาชิกในสังคม วิทยุกระจายเสียง มี คุณสมบัติด้านความรวดเร็ว กว้างไกล จึงเหมาะสมในการส่งข่าวสารได้ทันเหตุการณ์

4. รายการสัมภาษณ์ เป็นรายการที่มีการพูดคุยกันระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย คือผู้ สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการออกอากาศผู้ฟังโดยตรง เพื่อให้ผู้ฟังได้รับทราบข้อเท็จจริง เหตุการณ์ข้อมูลข่าวสาร ข้อคิดเห็น ทศนคติ ที่น่าสนใจจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเสียงจริง ซึ่งจะทำให้ เป็นที่น่าเชื่อถือนอกจากนี้ผู้ฟังจะได้รับรู้ข้อเท็จจริงอย่างชัดเจน ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด รูปแบบ รายการสัมภาษณ์จะมีผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ซักถามเปรียบเหมือนเป็นตัวแทนของผู้ฟัง โดยตรง จึงต้องมี

ข้อมูลภูมิหลังที่จะสัมภาษณ์ เพื่อจะได้ซักถามได้ตรงประเด็นของเรื่องที่ต้องการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะมีลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

5. รายการสนทนา เป็นรายการที่มีการพูดคุยกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่มักไม่เกิน 4 คน โดยมีผู้จัดรายการเป็นผู้ควบคุมการสนทนา ให้เป็นไปตามกรอบของเนื้อหาที่กำหนดไว้ในรายการสนทนา โดยผู้สนทนาพร้อมซักถามให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ สรุปข้อคิดเห็นเพิ่มเติมได้ ผู้สนทนา ต้องเป็นผู้ที่รู้เรื่องที่สนทนานั้นด้วย จึงแตกต่างกับรายการสัมภาษณ์ ที่ผู้สัมภาษณ์ไม่จำเป็นต้องรู้เรื่องนั้นทั้งหมดแต่จะซักถามเรื่องที่ไม่รู้จากผู้ให้สัมภาษณ์

6. รายการอภิปราย เป็นรายการพูดคุยอีกลักษณะหนึ่ง โดยผู้อภิปรายร่วมกันแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเรื่องนั้นมักจะเป็นประเด็นที่สำคัญในสังคม ผู้ร่วมรายการมักมาจากหลายสาขาอาชีพ โดยมักไม่เกิน 4 คน ควรมีทั้งเพศหญิงและชายคละกันไป เพื่อให้เกิดความแตกต่างทางความคิด ดังนั้นจึงทำให้มีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน แต่ร่วมกันแสดงทัศนะตามความคิดเห็นของแต่ละคนอย่างอิสระ โดยมีเหตุผลรองรับ ผู้ดำเนินรายการอภิปรายจะเป็นผู้นำอภิปราย ซึ่งจะเน้นประเด็นสำคัญ และสรุปเนื้อหาและทัศนะตามความเหมาะสม

7. รายการบรรยายเหตุการณ์ เป็นรายการสร้างจินตนาการหรือการสร้างภาพในใจของผู้ฟังเป็นอย่างดี จุดมุ่งหมายของผู้บรรยายภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นให้จับใจผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟัง มีความรู้สึกเหมือนร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วย การบรรยายการแข่งขันฟุตบอล การบรรยายจะสร้างความเข้าใจให้ผู้ฟังรู้เหตุการณ์แข่งขันของนักกีฬาในขณะนั้น มีความรู้สึกร่วมกับการแข่งขันในขณะนั้น

8. รายการเพลง เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง ซึ่งได้รับความนิยมและความสนใจจากผู้ฟังเป็นอย่างมาก สถานีวิทยุส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับรายการเพลง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นประเภทต่าง ๆ คือ เพลงไทย เพลงสากล เพลงไทยสากล เพลงแจ๊ส เพลงคลาสสิกและเพลงลูกทุ่ง เป็นต้น การจัดรายการเพลงจึงต้องจัดให้เข้ากับรสนิยมของกลุ่มผู้ฟังที่เป็นเป้าหมาย

9. รายการตอบปัญหา เป็นรายการที่พยายามให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในรายการในลักษณะการสื่อสารยุควิถีหรือการสื่อสารแบบสองทาง อาจให้ผู้ฟัง โทรศัพท์เข้ามาแข่งขันในรายการ หรือผู้ฟังเข้ามาตอบปัญหาในห้องส่ง รายการประเภทนี้มักเป็นรายการประเภทให้ความรู้ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ฟัง และสามารถสำรวจความสนใจในรายการของผู้ฟังได้อีกทางหนึ่ง

10. รายการละครวิทยุ ละครเป็นเครื่องมือพาเราไปสู่ชีวิต และความนึกคิดของบุคคลต่างๆ แสดงให้เราเห็นนิสัยใจคอ ฐานะ ภาวะและพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น รวมทั้งเหตุผลที่ทำให้เขาเปลี่ยนลักษณะของนิสัยนั้น รายการละครวิทยุเป็นรายการที่เสนอในรูปแบบที่สมมุติขึ้น มีเนื้อหาทั้งด้านจินตนาการ ความรู้ ความบันเทิง โดยใช้เสียงบอกเล่าเรื่องราวลักษณะ

กิริยาอาการของตัวละคร ตลอดถึงสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามเนื้อเรื่อง ผู้ฟังสามารถจินตนาการได้จาก การบรรยาย เสียงเพลง ดนตรี และเสียงประกอบ แล้วออกมาเป็นมโนภาพได้อย่างดี

11. รายการสาระละคร เป็นรูปแบบรายการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งให้ความรู้ การศึกษาและความบันเทิงในคราวเดียวกัน รูปแบบรายการจะเป็นละครวิทยุ เนื้อหาของละครมา จากการขัดแย้งในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่ผู้แต่งได้แต่งบทขึ้น มีสาเหตุจากการขัดแย้งจากปัญหาอะไร มีสาเหตุ มาอย่างไร แล้วมีผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ คนที่ได้รับเชิญมาอภิปรายเสนอแนะ แสดงความ คิดเห็นในห้องส่ง หรืออาจใช้วิธีสัมภาษณ์จากหลาย ๆ แหล่ง แล้วนำมาประมวลให้เป็นคำตอบที่ดี และเหมาะสมที่สุด หรือตั้งประเด็นปัญหาให้ผู้ฟังคิดเองก็ได้

12. รายการสารคดี เป็นการสอนเรื่องเรื่องเดียวตลอดทั้งรายการ เป็นข้อเท็จจริงที่ นำเสนออย่างละเอียด และลึกซึ้ง เช่น รายการสารคดีประวัติศาสตร์ รายการสารคดีวัฒนธรรม รายการสารคดีชีวประวัติบุคคลสำคัญ ฯลฯ

13. รายการนิยายสารทางอากาศ เป็นรูปแบบรายการที่บรรจุเรื่องราวต่าง ๆ ผสมอยู่ ในรายการเดียวกัน ในรายการแต่ละรายการจะมีความเป็นเอกภาพ มีบทเชื่อมโยงร้อยเรียงแต่ละ หัวข้อให้เข้ามาเป็นรายการเดียวกัน โดยมุ่งเน้นสาระและความบันเทิง

14. ปกติกะ หรือวาไรตี้ หรืออาจเรียกอย่างหนึ่งว่า รายการสิ่งละอันพันละน้อย เป็นรายการที่มุ่งเน้นความบันเทิง ในรายการจะมีเรื่องราวหลายเรื่อง หลายรูปแบบในรายการ เดียวกัน แต่แตกต่างจากรายการนิยายสารทางอากาศที่ไม่มีบทเชื่อมโยง ทำให้รายการมีความ หลากหลายทั้งเนื้อหาและรูปแบบ ไม่มีความเป็นเอกภาพ เนื้อหารายการอาจมีทั้งความรู้ ข่าวสาร บทความ เพลง ดนตรี วรรณคดี ผสมปนเปกัน ไป (ธีรารักษ์ โภธิสุวรรณ 2547:11)

2. แนวคิดวิทยุชุมชน (กาญจนา แก้วเทพ 2545 : 17)

2.1 ความหมายวิทยุชุมชน วิทยุชุมชนหมายถึง การเป็นสื่อซึ่งเป็นตัวกลางสำคัญใน การสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมและความต้องการของชุมชน ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมรับ ประโยชน์ ตามอำนาจแห่งมาตราที่ 40 ว่าด้วยเรื่องของวิทยุชุมชน สื่อเพื่อการพัฒนาอย่างมีหลักแห่ง ประชาธิปไตยเป็นสำคัญ

วิทยุชุมชน เป็น “สื่อเพื่อประชาธิปไตย” จึงต้องมีจิตวิญญาณแบบประชาธิปไตยที่ แท้จริงดังนั้น ลักษณะที่สำคัญของวิทยุชุมชนจึงเป็นวิทยุโดยประชาชน ของประชาชน และเพื่อ ประชาชน ซึ่งหมายความว่า เป็นวิทยุที่ดำเนินงาน โดยชุมชน มีชุมชนเป็นเจ้าของ และมีเนื้อหา รายการ ที่ทำเพื่อประโยชน์ของชุมชน

ที่มาของวิทยุชุมชนซึ่งถือว่าเป็น “วิทยุท้องถิ่น” นั้น เกิดจากวิทยุรุ่นพี่ที่มีมาก่อน แต่เดิมมีวิทยุอยู่ 2 ระบบ ในสังคมคือ “วิทยุสาธารณะ” มีรัฐเป็นเจ้าของและผู้ปฏิบัติงาน วิทยุแบบนี้มักมีเป้าหมายที่จะทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะ มุ่งที่จะกระจายเสียงให้กว้างขวางให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ที่รู้จักกันในนาม “วิทยุแห่งชาติ” อีกประเภทหนึ่งคือ “วิทยุธุรกิจ” ซึ่งเป็นวิทยุที่เอกชนอาจไปเช่าสถานีเช่าเวลาจากภาครัฐ มาดำเนินธุรกิจเพื่อเป้าหมายของการแสวงหากำไร และมุ่งส่งกระจายเสียงให้กว้างขวางเพื่อขยายตลาดเช่นเดียวกัน

วิทยุรุ่นพี่ทั้งสองประเภทนี้ เช่น วิทยุสาธารณะ ล้วนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นเฉพาะท้องถิ่นหรือชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายกันไป เช่น เนื้อหารายการเกี่ยวกับปัญหาการจราจร ย่อมไม่มีประโยชน์กับคนในต่างจังหวัดเลย ส่วนวิทยุธุรกิจที่มีได้มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การตอบสนองความต้องการของชุมชนอยู่แล้ว ดังนั้น วิทยุชุมชนจึงเกิดขึ้นมาเพื่อเติมเต็มช่องว่างที่วิทยุที่เคยมีมาไม่สามารถจะแสดงบทบาทได้

วิทยุชุมชน เป็นคำเฉพาะที่แสดงลักษณะเฉพาะของผู้ประกอบการภาคประชาชนที่มีคุณลักษณะที่สำคัญคือ เป็นรวบรวมตัวอย่างที่ตระหนักในสิทธิ และบทบาทหน้าที่ ของประชาชนในพื้นที่ร่วมดำเนินการวิทยุชุมชนเพื่อให้วิทยุชุมชนเป็น ช่องทางการสื่อสาร หรือ พื้นที่สาธารณะทางอากาศ เพื่อตอบสนองสิทธิในการสื่อสารอย่างรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือประโยชน์สาธารณะ ของคนในชุมชนซึ่งใช้ชีวิตร่วมกันในพื้นที่นั้นๆ ไม่ใช่เป็นการประกอบอาชีพโดยกลุ่มนักวิชาชีพ แต่เป็นกลุ่มอาสาสมัครนักพัฒนาของชุมชน เพื่อสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง โดยใช้วิทยุชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำงานเพื่อส่วนรวม

วิทยุชุมชน ดำเนินการ โดยมีนโยบายและวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น พร้อมทั้งมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มผู้ฟังในท้องถิ่นเสียก่อนที่จะดำเนินการจัดรายการ

เอกลักษณ์ของวิทยุชุมชน วิทยุชุมชนจะดำเนินการ โดยมีคณะกรรมการซึ่งมาจากตัวแทนกลุ่มของบุคคลในชุมชนที่ไม่ได้เป็นการแต่งตั้งแบบราชการ ส่วนวิธีการดำเนินงานใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือแทนวิธีการสั่งการ ผู้จัดและผู้ฟังรายการล้วนแต่เป็นคนในท้องถิ่นทั้งสิ้น ทั้งผู้จัดรายการ วิทยากร และแขกรับเชิญในรายการอาจจะเป็นกลุ่มผู้นำของชุมชนเช่น กำนัน อาสาสมัคร หรือชาวบ้านบุคคลใดบุคคลหนึ่งของชุมชน

การแสดงบทบาทเป็นผู้จัดรายการและผู้ฟังรายการจะผลัดเปลี่ยนกัน เป็นการผลัดกันพูดผลัดกันฟังหรือเรียกว่าเป็นการสื่อสารแบบสองทาง การบริหารจัดการ วิทยุชุมชนมีรูปแบบการบริหารจัดการ โดยคณะกรรมการ ที่มีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน ซึ่งปราศจากการแทรกแซง

หรือครอบครัวจากหน่วยงานภาครัฐ หรือนักการเมืองท้องถิ่น และกลุ่มธุรกิจการค้า รูปแบบการดำเนินงานที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมใน รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง มีวิธีการทำงานโดยมีการวางแผน และสามารถตรวจสอบได้

เนื้อหา และ รูปแบบรายการ เนื้อหารายการเป็นไปตามความต้องการของชุมชนแต่ละแห่งมีเนื้อหารูปแบบที่หลากหลาย ครอบคลุมความสนใจ และความต้องการและผลประโยชน์ของประชาชนทุกคนในชุมชน ดังนั้นเนื้อหา วิธีการนำเสนอ และรูปแบบรายการจึงควรให้สิทธิแก่ชุมชนในการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับประเพณีและ วัฒนธรรมหรือบริบทของชุมชน มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นหลักสำคัญของกระบวนการเพื่อเป็นแนวทางในการนำมาเพื่อการพัฒนาวิทยุชุมชนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อคว้าเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ในวันบรรลุหรือไม่และเป็นทั้งการ “แสวงหาแนวทางพัฒนาวิทยุชุมชนต่อไป “ (กาญจนา แก้วเทพ .2547:10)

วิทยุชุมชนจึงหมายถึง เทคโนโลยีที่เป็นช่องทางการสื่อสาร การจัดทำและการนำเสนอ โดยคนในชุมชน เพื่อชีวิตของคนในชุมชน และเป็นของชุมชน ซึ่งเป็นเพียงสถานีวิทยุที่มีขนาดเล็กๆ มีเครื่องส่งกระจายเสียง ขนาด 20 - 30 วัตต์ รัศมีกระจายเสียง 10 - 15 กิโลเมตร ดังนั้นวิทยุชุมชนจึงเป็นเรื่องของชุมชนคิด ชุมชนทำ ชุมชนนำเสนอและชุมชนตรวจสอบการจัดการเป็นหลัก เป็นการนำเทคโนโลยีที่รัฐเคยผูกขาด มาสร้างช่องทางอย่างเป็นทางการแห่งสิทธิภายใต้รัฐธรรมนูญที่ชุมชนต้องการมีสิทธิ ในการสื่อสารเรื่องที่ดีเพื่อสิ่งที่ดีต่อชุมชนของตนซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องการได้หรือแค่มีเท่านั้น

2.2 กำเนิดวิทยุชุมชน

แนวคิดวิทยุชุมชนเริ่มต้นในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ.1948 โดยกลุ่มผู้รักสันติ (Pacifists) ได้สนับสนุนการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น ในรูปแบบสถานีที่ไม่มุ่งแสวงกำไร ขึ้นเป็นครั้งแรกที่เมืองเบอร์คเลย์ (Berkeley) มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ต่อมาความคิดนี้ได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางมีสถานีเกิดขึ้นอีกหลายแห่ง หลังจากนั้นประชาชนได้มองเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน ระหว่างสถานีเพื่อธุรกิจ (Commercial Broadcasting) ที่มีรายได้หลักจาก 3585 .การโฆษณา และสถานีเพื่อสาธารณะ (Public Broadcasting) จะมีรายได้จากรัฐ ซึ่งออกเป็นกฎหมาย ส่วนสถานีที่ไม่มุ่งแสวงกำไร (Non-Profit Broadcasting) จะมีรายได้จากสมาชิกในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ และมูลนิธิ องค์กรการกุศล โดยจัดรายการที่ออกอากาศบริการเฉพาะชุมชนเท่านั้น

ต่อมาใน ค.ศ.1975 กลุ่มนักจัดรายการของสถานีวิทยุที่ไม่มุ่งแสวงกำไรได้รวมกันจัดตั้งสมาพันธ์นักวิทยุชุมชนแห่งชาติ ขึ้น มีสมาชิกมากกว่า 60 สถานี เอกลักษณ์ของสถานีในกลุ่มนี้คือประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานีอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะมิฉะนั้นตำแหน่งใดของ

สถานีก็ตาม โดยสถานีจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนสามารถใช้สิทธิเสรีภาพแสดงความคิดเห็นต่างๆ ได้ตามที่รัฐธรรมนูญให้หลักประกันเอาไว้ ขณะเดียวกันแนวคิดเรื่องวิทยุชุมชนได้เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ อีกหลายประเทศ

2.3 หลักการวิทยุชุมชนขององค์การยูเนสโก

องค์การยูเนสโกสรุปว่า การใช้สื่อวิทยุชุมชนถือเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication) การสื่อสารในแนวนี้นี้ได้เน้นหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การเข้าถึงสื่อ (Access) หมายถึง การเข้าถึงสื่อที่ให้บริการแก่ชุมชน สื่อย่อมเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกรายการหรือเข้าไปจัดทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเองได้ทราบเท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมาย นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางที่จะทำให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อรายการหรือแสดงความต้องการการเปลี่ยนแปลงรายการ รวมทั้งการเสนอให้มีการปรับเปลี่ยนได้ แม้แต่คณะผู้ผลิตรายการ หรือผู้ควบคุมการทำงานของสื่อนั้นก็สามารถเปลี่ยนได้

2. การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในทุกระดับในระบบการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางแผนการสื่อสารภายในชุมชน ตั้งแต่เริ่มคิดไปจนกระทั่งการผลิต การจัดการการใช้สื่อในชุมชนต่างๆ ประชาชนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมหรือมีโอกาสในการเข้าร่วมได้ทุกขั้นตอน

3. การจัดการด้วยตนเอง (Self-management) การมีส่วนร่วมที่สำคัญยิ่งกว่าสิ่งใดก็คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยตนเองตามวิถีทางกระบวนการประชาธิปไตย และการตัดสินใจนั้นประชาชนในชุมชนมีอำนาจตัดสินใจตั้งแต่เริ่มคิด วางแผน ไปจนกระทั่งการกำหนดนโยบายการบริหารและการลงมือผลิตสื่อด้วยตนเอง ยูเนสโกยอมรับการจัดการด้วยตนเองจะต้องกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ส่วนการเข้าถึงสื่อ และการมีส่วนร่วมในการสื่อสารมีความเป็นไปได้มาก และสามารถทำได้ง่ายกว่า

2.4 วิทยุชุมชนในประเทศไทย

กาญจนา แก้วเทพ กล่าวว่วิทยุชุมชนในประเทศไทยตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบัน ยังไม่ปรากฏรูปแบบวิทยุชุมชนอย่างสมบูรณ์ ในอดีตมีวิทยุกระจายเสียงที่ตั้งอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศมีกำลังคลื่นครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ในจังหวัดนั้นๆ โดยใช้กำลังส่งคลื่นในระบบ A.M. ไม่เกิน 1 กิโลวัตต์ ตามระเบียบควบคุมความถี่ของกรมไปรษณีย์โทรเลข ต่อมาได้งดการอนุญาตให้กระจายเสียงในระบบ A.M. ซึ่งมีสถานีวิทยุที่ขออนุญาตดำเนินงานในรูปแบบของวิทยุชุมชน ซึ่งล้วนแต่เป็นหน่วยงานราชการ ถึงแม้ว่าจะพยายามให้บริการข่าวสาร หรือจัดรายการเพื่อประชาชน

ในท้องถิ่นก็ตาม ก็ยังไม่นับเป็นสถานีวิทยุชุมชนตามหลักสากล เนื่องจากการดำเนินงานยังไม่ได้เกิดจากความคิดและการบริหารจัดการของประชาชนในชุมชนโดยตรง

ถึงแม้ว่าวิทยุชุมชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิทยุท้องถิ่นนั้น เกิดมาจากวิทยุรุ่นพี่ที่มีมาก่อน ถึง 2 ระบบในสังคมคือ วิทยุสาธารณะและวิทยุธุรกิจการค้า ซึ่งวิทยุสาธารณะคือ วิทยุที่รัฐเป็นเจ้าของและเป็นผู้ปฏิบัติงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่สาธารณะ และมุ่งที่จะส่งกระจายเสียงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรืออาจรู้จักกันในนามของ วิทยุแห่งชาติ วิทยุอีกประเภทหนึ่งคือ วิทยุธุรกิจเพื่อการค้า ซึ่งเป็นวิทยุที่เอกชนเข้าไปเช่าสถานี / เช่าเวลาจากภาครัฐ ดำเนินธุรกิจมุ่งหวังกำไร และมุ่งกระจายเสียงเพื่อขยายตลาดธุรกิจเช่นเดียวกัน วิทยุรุ่นพี่ทั้ง 2 ประเภทนี้ล้วนแต่ไม่ได้เกิดจากความต้องการของท้องถิ่นที่มีท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ดังนั้นวิทยุชุมชนจึงเกิดขึ้นมาเพื่อเติมเต็มช่องว่างที่วิทยุที่เคยมีมาไม่สามารถแสดงบทบาทได้

พ.ศ.2534 ได้เกิดสถานีวิทยุกระจายเสียงขึ้นในกรุงเทพมหานครอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งหลายคนคิดว่า เป็นวิทยุชุมชนอีกรูปแบบหนึ่ง คือ สถานีวิทยุ จ.ส.100 ของกองทัพบก ร่วมกับบริษัทแปซิฟิกคอปเปอร์เรชั่น จำกัด ต่อมาก็มีการจัดรายการ โดยให้บริการข่าวสารจรรยาของสถานีวิทยุ สวพ.91 และรายการที่เปิดโอกาสให้ประชาชน โทรศัพท์เข้าไปแสดงความคิดเห็นในเรื่องราวที่ผู้จัดรายการนำเสนอตามสถานีวิทยุต่างๆ เช่น รายการ “ร่วมด้วย ช่วยกัน ” และรายการอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งเท่ากับว่าประชาชนได้ ร่วมคิด ร่วมจัดร่วมเป็นสมาชิก ถือว่าได้เข้าถึงสื่อและมีส่วนร่วมในการจัดรายการด้วย แต่อย่างไรก็ดี ประชาชนอีกเป็นจำนวนมากก็ยังไม่สามารถเข้าถึงรายการได้ทุกคน เพราะผู้ดำเนินรายการและฝ่ายข้อมูล เทคนิค จะเป็นผู้กำกับการออกอากาศและการต่อสายโทรศัพท์ ให้ประชาชนได้ร่วมออกอากาศในรายการ และในปีเดียวกันนี้เอง ก็เริ่มมีการนำแนวคิดวิทยุชุมชนตามหลักการสากลมาใช้จัดทำรายการวิทยุชุมชนขึ้น ที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดจันทบุรี ในระบบ F.M. โดยนายสุรินทร์ แปลงประสพโชค นิสิตปริญญาโทสาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทดลองจัดทำรายการเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ โดยมีนายสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดจันทบุรีเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำในด้านการจัดรายการผลการทดลองปรากฏว่า ได้รับผลดีเป็นที่สนใจแก่ประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง และรับฟังกันอย่างกว้างขวาง สรุปได้ว่าการทดลองการจัดทำรายการเพียงบางส่วนของสถานีฯ เพื่อให้เป็นไปตามแนวคิดของวิทยุชุมชนก็สามารถทำได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่สุดที่ยังไม่สมบูรณ์ตามแนวคิดก็คือการเป็นเจ้าของความถี่และสถานีวิทยุอย่างแท้จริง เนื้อหาสาระบางประการที่จะสะท้อนความเป็นอิสระทางความคิดในการจัดทำรายการ ยังติดขัดที่ระเบียบ กฎหมาย และวิธีปฏิบัติอยู่หลายประการ

วิทยุชุมชนในประเทศไทยนั้นสรุปได้ว่า การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อชุมชน ไม่ใช่ “วิทยุชุมชน” ตามหลักการสากล มีมานานแล้ว และยังไม่เป็นวิทยุชุมชนอย่างสมบูรณ์ ซึ่งยังมีปัญหาอีกหลายประการที่ต้องการให้มีการออกกฎหมาย หรือกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งประชาชนจะต้องเตรียมความพร้อมในการร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมใช้ ร่วมรับผิดชอบกันอย่างไร

2.5 ปรัชญาของวิทยุชุมชน

ปรัชญาของวิทยุชุมชนคือการเลียนแบบคำขวัญหลักการประชาธิปไตยที่ว่าวิทยุชุมชน โดยชุมชนของชุมชนและเพื่อชุมชน นั่นคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนนั้น (องค์การยูเนสโก) กล่าวคือ

1. ต้องการให้ประชาชนเข้าถึงโดยได้ง่ายไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงในฐานะของผู้ฟังหรือผู้ร่วมผลิตรายการ ผู้ให้ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารจัดการ
2. ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ คือการมีส่วนร่วมตั้งแต่การผลิตรายการและผู้ฟังรายการ
3. ต้องเป็นวิทยุที่ประชาชนมีการบริหารจัดการด้วยตนเอง คือแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการ “โดย” ชุมชน โดยเริ่มคิด วางแผนการกำหนดนโยบายและการบริหารงานวิทยุชุมชน กล่าวโดยสรุปปรัชญาของวิทยุชุมชน คือ วิทยุชุมชน โดยชุมชน ของชุมชน และ เพื่อชุมชน

3. วิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz

วิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. ความถี่ 108 MHz เป็นสถานีที่จัดตั้งโดยผู้บริหารสหกรณ์การเกษตรเวียงชัยจำกัด ทำการกระจายเสียงตั้งแต่เวลา 06.00 น. - 18.00 น. ทุกวันออกอากาศในระบบ F.M. ความถี่ 108 MHz กำลังส่งออกอากาศ 30 วัตต์ ตั้งสถานีที่อาคารสำนักงานสหกรณ์การเกษตรเวียงชัยจำกัดสาขาเวียงเชียงรุ้งตำบลทุ่งก่ออำเภอเวียงเชียงรุ้งจังหวัดเชียงราย การส่งกระจายเสียงสามารถครอบคลุมพื้นที่ได้ดังนี้

ทิศเหนือ พื้นที่ตำบลดงมหาวัน ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร

ทิศใต้ พื้นที่ตำบลทุ่งก่อ ระยะทาง ประมาณ 9 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก พื้นที่ตำบลทุ่งก่อ ตำบลป่าซาง ระยะทาง ประมาณ 10 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก พื้นที่ตำบลทุ่งก่อ ตำบลดงมหาวัน ระยะทาง ประมาณ 13 กิโลเมตร

3.1 วัตถุประสงค์ของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz มีดังนี้

- 1) กระจายข่าวสารของชุมชนที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์

2) เผยแพร่ความรู้ด้านสหกรณ์ เกษตรกรรม ศิลปวัฒนธรรม การศึกษา ศาสนา สุขภาพ สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) เป็นสื่อกลางในการสร้าง ความรัก ความเข้าใจ ให้เกิดความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4) ปลุกจิตสำนึกให้ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและร่วมแก้ปัญหาท้องถิ่น

3.2 ลักษณะการบริหารของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz

วิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz เป็นวิทยุกระจายเสียงที่ตั้งขึ้นโดยสหกรณ์ การเกษตรเวียงชัย จำกัด แบ่งงานตามลักษณะงานต่างๆ ดังนี้

1) ด้านการบริหาร การดำเนินงานจะเป็นไปตามมติของคณะกรรมการสหกรณ์
2) ด้านผลิตรายการ จัดผังรายการและหาผู้ที่มีความสามารถในการจัดรายการมา ดำเนินรายการ โดยคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

3) ผู้ดำเนินรายการหรือผู้จัดรายการ จะเป็นเจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด บุคคลทั่วไป และส่วนราชการ เช่นผู้ทรงคุณวุฒิ นักเรียนนักศึกษา และหน่วยงานราชการ หน่วยงานองค์การปกครองท้องถิ่นในอำเภอเวียงเชียงรุ้งจังหวัดเชียงราย

3.3 การออกอากาศของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz

วิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz ส่งการกระจายเสียงตั้งแต่วันที่ 06.00น. – 18.00 น. ทุกวัน โดยมีการออกอากาศรายการทั้งประเภทข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงดังแสดง ผังรายการได้ดังนี้

ผังรายการของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz

วัน	เวลา	รายการ
จันทร์	0.600 - 08.00 น.	ข่าว
	08.00 - 09.00 น.	วาทีธรรมมะ
	09.00 - 11.00 น.	สาระน่ารู้คู่สหกรณ์
	11.00 - 12.00 น.	สำรวจเวียงเชียงรุ้งพบประชาชน
	12.00 - 13.00 น.	ข่าว
	13.00 - 16.00 น.	สหกรณ์ที่รัก
	16.00 - 18.00 น.	ลูกทุ่งวาไรตี้
อังคาร	06.00 - 08.00 น	ข่าว
	08.00 - 09.00 น.	ลูกทุ่งท้องถิ่นสัมพันธ์

	09.00 - 10.00 น.	รู้จริงเรื่องเทศบาล
	10.00 - 11.00 น.	ศ. ค. ขอจัด
	11.00 - 12.00 น.	ใกล้บ้านใกล้ใจไปกับโรงพยาบาล
	12.00 - 13.00 น.	ข่าว
	13.00 - 16.00 น.	ฟังสบาย สไตล์ Dj .T
	16.00 - 18.00 น.	ลูกทุ่งวาไรตี้
พุธ	0.600 - 08.00 น.	ข่าว
	08.00 - 09.00 น.	นักรบสีน้ำเงินพบประชาชน
	09.00 - 11.00 น.	สารระนำรัฐคู่สหกรณ์
	11.00 - 12.00 น.	สารระนำรัฐจากปศุสัตว์
	12.00 - 13.00 น.	ข่าว
	13.00 - 16.00 น.	สหกรณ์ที่รัก
	16.00 - 18.00 น.	ลูกทุ่งวาไรตี้
พฤหัสบดี	0.600 - 08.00 น.	ข่าว
	08.00 - 12.00 น.	ฟังสบาย สไตล์ Dj. T
	12.00 - 13.00 น.	ข่าว
	13.00 - 16.00 น.	ฟังสบาย สไตล์ Dj. T
	16.00 - 18.00 น.	ลูกทุ่งวาไรตี้
ศุกร์	0.600 - 08.00 น.	ข่าว
	08.00 - 09.00 น.	แวดวงการศึกษา
	09.00 - 11.00 น.	สารระนำรัฐคู่สหกรณ์
	11.00 - 12.00 น.	กศน.เพื่อประชา
	12.00 - 13.00 น.	ข่าว
	13.00 - 16.00 น.	สหกรณ์ที่รัก
	16.00- 18.00 น.	ลูกทุ่งวาไรตี้
เสาร์	06.00 - 08.00 น.	ข่าว
	08.00 - 10.00 น.	อีสานล้านนา
	10.00 - 12.00 น.	เพลงดังฟังเพลิน
	12.00 - 14.00 น.	ลูกทุ่งล้านนาภาษาบ้านเฮา
	14.00 - 16.00 น.	มนต์เพลงเพื่อชีวิต

	16.00- 18.00 น.	ลูกทุ่งวาไรตี้
อาทิตย์	0.600 - 08.00 น.	ข่าว
	08.00 - 09.00 น.	วัฒนธรรมนำชีวิต
	09.00 - 12.00 น.	เพลงคังฟังเพลิน
	12.00 - 14.00 น.	ลูกทุ่งล้านนาภาษาบ้านเฮา
	14.00 - 16.00 น.	มนต์เพลงเพื่อชีวิต
	16.00 - 18.00 น.	ลูกทุ่งวาไรตี้

โดยสรุป วิทยูชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz ส่งกระจายเสียงระบบFM ความถี่ 108 MHz ออกอากาศระหว่างเวลา 06.00 น.ถึงเวลา 18.00 น.ทุกวัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายข่าวสารของชุมชนที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์ เผยแพร่ความรู้ด้านสหกรณ์ ด้านการเกษตร ศิลปวัฒนธรรม การศึกษา ศาสนา สุขภาพ สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสื่อกลางในการสร้างความรัก ความเข้าใจ ให้เกิดความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปลุกจิตสำนึกให้คนในชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาและร่วมแก้ปัญหาท้องถิ่น การดำเนินรายการ ด้านรายการจะเสนอรายการประเภทข่าวสาร สารความรู้ และความบันเทิง เป็นหลัก

4. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน

4.1 การใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน

4.1.1 ทฤษฎีการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ(uses and gratifications theory)จากการใช้สื่อมวลชนของผู้รับสารเกิดจากความเชื่อที่ว่า ผู้รับสารจะเลือกรับสารที่มีความสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของตนเอง การศึกษาเรื่องนี้ส่วนใหญ่จะเน้นการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระ แนวทางการศึกษาอยู่ภายใต้แนวคิดที่ว่า พฤติกรรมและปรากฏการณ์ในสังคมมนุษย์ต่างก็เกิดขึ้นจากความต้องการ(needs)ซึ่งมีที่มาต่างกัน พฤติกรรม การเปิดรับสื่อมวลชนของบุคคลจึงเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการอันเกิดจากพื้นฐานความต้องการของบุคคลนั้นๆรวมถึงประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับจากสถานการณ์ทางสังคมแม้ว่าการใช้สื่อมวลชนนั้นไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับความต้องการทุกๆด้านของมนุษย์แต่ก็เป็นที่น่าสนใจว่า อาจมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการข้อมูลข่าวสารหรือเพื่อชดเชยบางสิ่งบางอย่างที่ขาดไปหรือหาไม่ได้ในขณะนั้น แนวคิดนี้จะเน้นที่จะอธิบายเชิงเหตุผล ต่อเนื่องด้วยความต้องการและที่มาของ

ความต้องการ แรงจูงใจ พฤติกรรม และความพึงพอใจที่คิดตามมา ซึ่งจะเชื่อมโยงต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ การศึกษาวิจัยอาจจะศึกษาช่วงใดช่วงหนึ่งของลูกโซ่โดยเฉพาะก็ได้(ยุบล เป็ญจรงคกิจ 2534:84)

ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ เป็นทฤษฎีที่มุ่งเน้นให้เห็นว่า ข่าวสารความรู้จากสื่อมวลชนมิได้มีอิทธิพลกับผู้รับสารเสมอไป ผู้รับสารต่างหากที่เป็นตัวกำหนดอิทธิพลของข่าวสารความรู้ ถ้าผู้รับไม่แสวงหา ไม่เปิดรับข่าวสารความรู้หรือไม่ใช้ประโยชน์จากข่าวสารความรู้ ข่าวสารความรู้นั้นก็ไม่มีผลอะไรกับผู้รับสาร และข่าวสารความรู้นั้นก็จะมีอิทธิพลหรือมีผลก็ต่อเมื่อผู้รับสารเปิดรับหรือใช้ข่าวสารความรู้เพื่อสนองความพึงพอใจของตน เช่น เป็นคนทันสมัยเพื่อความรอบรู้หรือเพื่อความบันเทิง โดยผู้รับสารมิใช่ผู้ถูกป้อนข่าวสารความรู้หรือเฉื่อยชาคอยรับข่าวสารความรู้ (passive audience) เท่านั้น แต่เป็นผู้มีความกระตือรือร้น (active audience) มีบทบาท ในการแสวงหา หลีกเลี่ยงหรือทำการเลือกสรรที่จะเปิดรับข่าวสารความรู้ต่างๆตามความพึงพอใจของตนเอง

การศึกษาตามความคิดนี้เป็นการศึกษาที่เน้นผู้รับสารเป็นจุดเริ่มต้น โดยศึกษาว่าผู้รับสารนั้นมีกระบวนการอย่างไร ในการเลือกเปิดรับสื่อหนึ่งๆ กระบวนการดังกล่าวหมายถึง พฤติกรรมการสื่อสาร (Communication Behavior) ที่ครอบคลุมถึงภูมิหลังของผู้รับสาร โดยเฉพาะประสบการณ์โดยตรงของผู้รับสารที่มีต่อสื่อ ด้วยเหตุนี้จึงพบว่าการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสารประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน คือ

1. ผู้รับสารในฐานะเป็นผู้ที่มีบทบาทรุก (Active) และมีวัตถุประสงค์เสมอในการสื่อสาร
2. การใช้หรือการเปิดรับสื่อหนึ่งๆที่ได้เลือกสรรแล้ว ก็เพื่อตอบสนองความต้องการของตนตามข้อ 1 มิใช่เป็นการเปิดรับสารที่เลื่อนลอย หรือเป็นผลชักจูงจากผู้ส่งสารเพียงอย่างเดียว
3. ความพึงพอใจในสื่อ เกิดขึ้นเมื่อต้องการเปิดรับสื่อ หรือการใช้สื่อที่เลือกแล้วนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในทางกลับกัน ผู้ส่งสารต่างหากจำเป็นต้องแข่งขันกัน เพื่อการบริการให้ประชาชนผู้รับข่าวสารพึงพอใจ มิใช่เกิดจากตรงผู้ส่งสารเองนั้น พอใจอย่างการสื่อสารก่อนหน้านี้

ในการศึกษาตามแนวทฤษฎีได้มีข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้(Katz and Other,1974 อ้างใน ฉันทนันท์ ศิริเจริญ 2548:185)

1. มนุษย์จึงใจเสาะแสวงหาข่าวสาร ไม่ได้ถูกยัดเยียดให้อ่าน ดู หรือฟังและมนุษย์มีทางที่จะหลบหลีกข่าวสารได้

2. การใช้การสื่อสารของมนุษย์มีจุดมุ่งหมายเป็นของตนเอง
 3. สื่อมวลชนต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าอื่นๆอีกหลายอย่างที่อาจจะตอบสนองความต้องการรู้ของมนุษย์ได้

4. มนุษย์เป็นผู้กำหนดความต้องการของตนเองจากความสนใจหรือแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในกรณีต่างๆกัน

5. มนุษย์ทุกคนมีความเป็นปัจเจกบุคคลที่ต้องการส่วนตัว

ต่อมา แคทซ์และคณะ(Katz and Other,1973)ได้สำรวจและพยายามสร้างเครื่องมือเพื่อใช้วัดความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมของผู้รับสารและได้ค้นพบเอาองค์ประกอบ 3 อย่างมารวมกันเข้ามาเป็นความต้องการในแง่ต่างๆองค์ประกอบทั้ง 3 นี้ได้แก่

ก. Mode คือ ลักษณะของความต้องการ เช่น

- (1) ต้องการให้เพิ่มขึ้น
- (2) ต้องการให้ลดน้อยลง
- (3) ต้องการให้ได้มา

ข. Connection คือ จุดประสงค์ของการติดต่อของบุคคลต่อสิ่งภายนอก

- (1) การติดต่อเพื่อรับข่าวสารความรู้
- (2) การติดต่อเพื่อความพึงพอใจ เพื่อประสบการณ์ทางด้านอารมณ์
- (3) การติดต่อเพื่อความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคง และสถานภาพ
- (4) การติดต่อเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์

ค. Referent คือ บุคคลหรือสิ่งภายนอกที่มนุษย์โยงการติดต่อไปถึง

- (1) ตนเอง
- (2) ครอบครัว
- (3) เพื่อนฝูง
- (4) สังคม รัฐบาล
- (5) ขนบประเพณี วัฒนธรรม
- (6) โลก
- (7) สิ่งภายนอกอื่น ๆที่มีความหมายนัยลบ

จากองค์ประกอบทั้งสามนี้แคทซ์และคณะ (Katz and Other,1973)ได้สร้างข้อความแสดงความต้องการ (needs) ของบุคคลขึ้นเป็นจำนวน 35 ข้อความ ซึ่งให้เห็นถึงความต้องการของบุคคล ซึ่งสามารถใช้สื่อต่างๆตอบสนองความพึงพอใจ (gratifications)ได้ การสร้างข้อความแสดงความต้องการกล่าวคือ ความต้องการที่จะเพิ่มพูนการติดต่อเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับครอบครัว

ซึ่งจะเขียนเป็นภาษาธรรมดาที่เข้าใจง่ายขึ้นหรือความต้องการที่จะใช้เวลาอยู่กับครอบครัวของตน หรือความต้องการที่จะลดการติดต่อกันเองนั่นคือความต้องการที่จะหนี(escape)จากสถานะที่เป็นจริงในโลก ซึ่งสื่อเพื่อความบันเทิงจะสามารถตอบสนองความต้องการนี้ได้

แมคคอมส์ และเบคเคอร์ (Mc Combs and Backer . 1979:51-52) ได้กล่าวไว้ในเรื่อง การใช้สื่อตามความพอใจและความต้องการว่าบุคคลใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการดังต่อไปนี้

- 1) ต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการสังเกตการณ์และติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆจากสื่อมวลชน เพื่อให้รู้ทันต่อเหตุการณ์ให้ทันสมัย และรู้ว่าอะไรมีความสำคัญพอที่จะเรียนรู้
- 2) ต้องการช่วยตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การรับสื่อมวลชน ทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสถานะ หรือเหตุการณ์รอบ ๆ ตัว
- 3) ความต้องการข้อมูลเพื่อพูดคุยหรือสนทนา (Discussions) โดยการรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีข้อมูลที่น่าไปใช้ในการพูดคุยกับผู้อื่น
- 4) ความต้องการมีส่วนร่วม (Participating) ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว
- 5) ต้องการเสริมความคิดเห็น หรือการสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว (Reinforcement)
- 6) ความต้องการความบันเทิง (Relaxing and Entertainment) เพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์

นอกจากนี้ เวเนอร์ (Wenner,1982:171) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริโภคข่าวสาร โดยแบ่งการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจออกเป็น 4 d]6 กลุ่ม ดังนี้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจไว้ ดังนี้

1. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูล (orientation gratification) ใช้เพื่ออ้างอิงเพื่อเป็นแรงเสริมในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม รูปแบบของความต้องการที่แสดงออก ได้แก่การติดตามข่าวสาร การได้มาซึ่งข้อมูล เพื่อช่วยในการตัดสินใจ
2. เป็นการรับข่าวสารเพื่อเชื่อมคยระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคม (social gratification) ซึ่งเป็นการรับรู้ข่าวสารเข้ากับเครือข่ายส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคลเช่น การนำเอาข้อมูลไปสนทนากับผู้อื่น เพื่อการชักจูงใจเป็นต้น

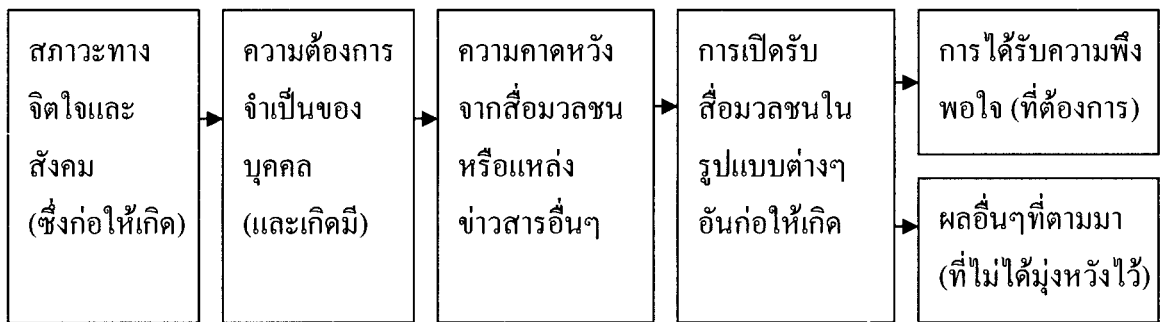
3. กระบวนการใช้ประโยชน์จากข่าวสารเพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล (parasocial gratification) เพื่อการอ้างอิงผ่านตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสื่อหรือประสบการณ์ในเนื้อหาของสื่อ เช่น การยึดถือ หรือความชื่นชมผู้ดำเนินรายการเป็นแบบอย่างในพฤติกรรม

4. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ หรือเพื่อปกป้องตนเอง (para-orientation gratifications) เช่นเป็นการใช้เวลาให้หมดไปเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน เพื่อหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ไม่พึงพอใจอย่างอื่น เป็นต้น

4.1.2 แบบจำลองของการใช้ประโยชน์

แคทซ์และคณะ(Katz , et al , 1974 อ้างในพีระจิระ โสภณ 2547 : 68-69)

ได้สรุปการศึกษาตามแนวทางการใช้ประโยชน์และการตอบสนองความพึงพอใจ ตามภาพแบบจำลองดังนี้

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองของการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน

แบบจำลองของการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนนี้ ได้อธิบายกระบวนการรับสาร ในการสื่อสารมวลชนและการใช้สื่อมวลชน โดยปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเลือกบริโภคสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับความต้องการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน เพื่อสนองความพึงพอใจของตนเองด้วยเหตุผลต่างๆ กัน

จากการศึกษา ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจสรุปได้ว่า ความต้องการของผู้รับสาร คือต้องการได้รับข่าวสารและความบันเทิง ผู้รับสารต้องการรับสารที่นำรู้ เพื่อให้ทราบถึงเหตุการณ์ปัจจุบัน สนองความอยากรู้อยากเห็น รวมถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง คนเราต้องการการสื่อสารเพื่อช่วยในการตัดสินใจ เป็นข้อมูลในการสนทนาในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ในด้านการถ่ายทอดข่าวสารผู้ส่งสารหรือสื่อมวลชนมิได้เป็นผู้ที่จะสามารถครอบงำหรือเป็นผู้นำความคิดของผู้รับสารเสมอไปแม้ผู้ทำหน้าที่ส่งสารจะมีความสามารถเพียงใด ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการส่งสารก็ขึ้นอยู่กับผู้รับ

4.2 ความพึงพอใจในสื่อมวลชน

นักวิชาการ หลายคนได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ต่างๆ กัน ดังนี้ **Good** (1973:320) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจหมายถึง สภาพ คุณภาพ หรือระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่างๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้นๆ **ธงชัย สันติวงษ์** (2530:389) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ที่เกิดขึ้นจากการได้รับการตอบสนองต่อความต้องการของตนเองอย่างดีหรือสมบูรณ์ที่สุด **มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาจิตวิทยา** (2524:155-156) อ้างใน **สุปิ่น ราสุวรรณ** (2540:48) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ว่า ความพึงพอใจเป็นกระบวนการทางจิตใจ (mental process) ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความรู้สึก ความตั้งใจ ซึ่งทำให้คนเกิดจิตสำนึก (consciousness) เนื่องจากจิตสำนึกของคนจะเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดกล่าวคือคนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งนั้นๆเสียก่อน เมื่อมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆแล้วคนที่เกิดความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในสิ่งนั้น เพราะความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจเกิดจากการรับสัมผัส (sensation) ทั้งนี้ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจเป็นความรู้สึกไม่ใช่กิจกรรมหรือการกระทำใดๆทั้งสิ้นแต่เป็นต้นเหตุไปสู่การกระทำ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุรินทร์ แปลงประสพโชค (2534:32) ศึกษาเรื่องการทดลองจัดวิทยุกระจายเสียงชุมชนชนบทในเขตชานเมืองจังหวัดจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ และรูปแบบจัดวิทยุกระจายเสียงชุมชนสำหรับชุมชนชนบทในเขตชานเมืองจังหวัดจันทบุรี ผลของวิทยุกระจายเสียงชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมารับสื่อ และความพึงพอใจในการรับสารของผู้ฟังเป้าหมาย รวมทั้งศึกษาแนวทางการใช้วิทยุกระจายเสียงในลักษณะสื่อเพื่อการพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นสามารถปฏิบัติหน้าที่บริหารวิทยุกระจายเสียงชุมชนและเป็นสื่อกลาง และสะท้อนปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยกรรมการและเลขานุการจะมีบทบาทสำคัญในการประสานระหว่างคณะกรรมการ สถานีและชุมชน หลังการทดลองผู้ฟังรายการจากสถานีทดลองมากขึ้นและเมื่อเปรียบเทียบกับรายการเดิม ผู้ฟังจะนิยมและพึงพอใจรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนมากกว่ารายการเดิม โดยความนิยมจะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความพึงพอใจจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นวิทยุกระจายเสียงชุมชนที่จัดขึ้นยังสามารถใช้เป็นรูปแบบของการจัดสื่อเพื่อการพัฒนาได้

อุษา จันทรประภาศ (2534:55) ศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี พบว่าผู้ฟังมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในระดับมากเฉพาะเรื่องที่เป็นเนื้อหาสาระของรายการเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) รายการที่เป็นรายการของประชาชน บริหารรายการโดยตัวแทนของประชาชน 2) ความรู้ 3) ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานอาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน 4) รายการที่เป็นกระบอกเสียงของประชาชน 5) รายการแก้ปัญหาต่าง ๆ 6) ข่าวสาร 7) ข้อมูลเพื่อใช้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น เมื่อทดสอบการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจกับลักษณะทางประชากรของผู้ฟัง พบว่าผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิง มีช่วงอายุต่างกันและอาชีพต่างกัน มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับผู้ฟังที่มีการศึกษาต่างกัน มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ฟังที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีแนวโน้มการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจสูง

อุษา จันทรประภาศ (2535:47) ศึกษาเรื่อง “การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี” อันเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายการวิทยุเพื่อชุมชนของ สุรินทร์ แปลงประสพโชค พบว่าผู้ฟังวิทยุกระจายเสียงฟังเพราะรูปแบบน่าสนใจ มีความรู้สึกร่วม เป็นเรื่องใกล้ตัว จดหมายจากผู้ฟังระบุว่าชอบฟังเนื้อหาด้านการเกษตรมากที่สุด งานวิจัยดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า รูปแบบในการนำเสนอของสถานีวิทยุกระจายเสียงนั้นมีบทบาทสำคัญต่อการติดตามของผู้ฟัง รวมทั้งการตอบรับจากผู้ฟังทำให้ผู้จัดได้ปรับปรุงนำเสนอ ในสิ่งที่มีความต้องการของผู้ฟังได้อย่างถูกต้อง เป็นแนวทางให้ผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลในการศึกษารูปแบบในการนำเสนอทางวิทยุเพื่อชุมชน

เสกสรร พรหมพิทักษ์ (2541:33) 21 ศึกษาเรื่อง “ความต้องการและความพึงพอใจรายการวิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยของชาวมุสลิมในเขต กทม.” พบว่าผู้รับฟังมีความต้องการให้ผู้ดำเนินรายการพูดจาอักษรชัดเจน เป็นรายการประเภทสนทนา เนื้อหาเกี่ยวกับชาวอิสลาม มีความต่อเนื่องทุกวัน เวลาที่ชอบรับฟังคือระหว่าง 16.00 - 24.00 น. งานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิทยุเพื่อชุมชนที่เป็นที่ต้องการด้านเนื้อหา รูปแบบ วันและเวลาที่สามารถสร้างความพึงพอใจกับผู้รับฟัง อันเป็นปัจจัยให้วิทยุ เพื่อชุมชนเข้าไปมีบทบาทในชุมชนได้มากที่สุด

เสกสรร พรหมพิทักษ์ (2541:41) วิจัยเรื่อง “รูปแบบความสนใจในการจัดรายการวิทยุชุมชนของผู้ดำเนินรายการ ในจังหวัดขอนแก่น ” พบว่ารูปแบบของรายการที่ทำอยู่ในปัจจุบันเป็นรายการบันเทิงเสียส่วนใหญ่ รองลงไปเป็นรายการข่าว และรายการความรู้และสารคดี ดังนั้นในการ

เลือกเนื้อหาสาระของแต่ละรายการและการกำหนดรูปแบบของรายการก็คำนึงถึงกลุ่มผู้ฟัง โดยให้ความสำคัญต่อผู้ฟังหลัก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขาเวียงเชียงรุ้งที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเวียงเชียงรุ้งจังหวัดเชียงรายจำนวน 2,163 คน (ข้อมูล ณ ตุลาคม 2551)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขาเวียงเชียงรุ้งที่รับฟังรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz ที่อาศัยในตำบลทุ่งก่อ ตำบลดงมรวานและตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงรายจำนวน 400 ตัวอย่าง

1.3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

คำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณ

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

E = ความผิดพลาดหรือความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ในการศึกษาครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 0.05

แทนค่า

$$\begin{aligned} \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{2163}{1 + 2163(0.05)^2} \\ &= 399.81 \end{aligned}$$

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณและตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชากร ได้สมบูรณ์จึงเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการศึกษาโดยเลือกตัวอย่างเฉพาะสมาชิกสหกรณ์การเกษตร เวียงชัยจำกัดสาขาเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงรายซึ่งสามารถรับฟังการกระจายเสียงของวิทยุชุมชนคน สหกรณ์ F.M.108 MHz ได้อย่างชัดเจนใน 3 ตำบล โดยแบ่งจำนวนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ตำบลทุ่งก้อมีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 680 คน	สุ่มตัวอย่าง	126 คน
ตำบลป่าซางมีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 950 คน	สุ่มตัวอย่าง	175 คน
ตำบลดงมหาวันมีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 533 คน	สุ่มตัวอย่าง	99 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ สถานภาพ
- 1.2 การรับฟังวิทยุชุมชน(การเข้าถึงรายการ)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามในการรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz ในด้าน

2.1 ปัจจัยเกี่ยวกับรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz

- รูปแบบรายการ
- เนื้อหาในรายการ
- ความชัดเจนในการรับฟัง
- ระยะเวลาที่ออกอากาศ
- ผู้ดำเนินรายการ
- ภาษาที่ใช้ในการดำเนินรายการ
- รูปแบบประเภทของเพลง
- การบริหารจัดการรายการ

2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชน/องค์กรในการจัดรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์

F.M.108 MHz

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานวิทยุชุมชนคนสหกรณ์

F.M.108 MHz

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ผ่านการปรึษาจากผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษานำไปทดสอบความเที่ยง (Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) จำนวน 30 ตัวอย่าง ผลการทดสอบเครื่องมือในส่วนของความพึงพอใจ ได้ความเชื่อมั่น 0.78

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการคัดเลือกตัวอย่างแบบพบ โดยบังเอิญจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขาเวียงเชียงรุ้งที่รับฟังรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz โดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ตามที่กำหนดตามจำนวนการสุ่มตัวอย่างในตำบลทุ่งก่อ ดงมหาวัน ป่าซางทำการเก็บตัวอย่างระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนมีนาคม 2552 การแจกแบบสอบถามเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วจะเก็บทันที

4. การวิเคราะห์ ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาแยกประเภทตามหมวดหมู่ ลงรหัสข้อมูล กำหนดค่าข้อมูลเป็นตัวเลข วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคม (Statistical Package for the Social Sciences / SPSS PC) แล้วใช้เครื่องมือทางสถิติมาวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังวิทยุชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz ในด้านปัจจัยที่เกี่ยวกับรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz และการมีส่วนร่วมการจัดรายการของชุมชนและองค์กรท้องถิ่นวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเปรียบเทียบลำดับความแตกต่างของความพึงพอใจ

ในการศึกษาได้แบ่งความพึงพอใจเป็น 5 ระดับคือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย พึงพอใจน้อยที่สุด กำหนดให้น้ำหนักคะแนนเป็น 5 ช่วง ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	= 5	คะแนน
พึงพอใจมาก	= 4	คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	= 3	คะแนน
พึงพอใจน้อย	= 2	คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	= 1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายระดับค่าเฉลี่ย

ผู้ศึกษาใช้หลักคิดที่ต้องการแบ่งคะแนนค่าเฉลี่ยเป็น 5 ช่วงเท่ากัน

$$\frac{(5-1)}{5} = \frac{4}{5} = 0.80$$

ดังนั้นช่วงค่าเฉลี่ยของน้ำหนักคะแนนคือ

คะแนนค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.21-5.00	มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนนค่าเฉลี่ยตั้งแต่	3.41-4.20	มีระดับความพึงพอใจมาก
คะแนนค่าเฉลี่ยตั้งแต่	2.61-3.40	มีระดับความพึงพอใจปานกลาง
คะแนนค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.81-2.60	มีระดับความพึงพอใจน้อย
คะแนนค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.00-1.80	มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะการปรับปรุงการดำเนินงานวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่และ ค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัยจำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้ง ในการรับฟังรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108 MHz จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัยจำกัดสาขาเวียงเชียงรุ้ง 3 ตำบล ที่รับฟังรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108MHz จังหวัดเชียงราย ได้แก่ตำบลทุ่งก่อ จำนวน 126 คน ตำบลป่าซางจำนวน 179 คน ตำบลดงมหาวันจำนวน 99 คน รวมแบบสอบถามที่นำมาทำการวิเคราะห์ผลการศึกษาครั้งนี้ว่า อีสาระในครั้งนี้จำนวน 400 ชุดแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของประชากรและความพึงพอใจ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพหลักในปัจจุบัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

N = 400		
ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เพศ		
ชาย	186	46.50
หญิง	214	53.50
อายุ		
20 - 30 ปี	91	22.80
31 - 40 ปี	110	27.50
41 - 50 ปี	127	31.80
51-60 ปี	55	13.80
60 ปีขึ้นไป	17	4.20
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	28	7.00
ประถมศึกษาตอนต้น	118	29.50
ประถมศึกษาตอนปลาย	103	25.80
มัธยมศึกษาตอนต้น	58	14.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ป.ว.ช	43	10.80
อนุปริญญา/ป.ว.ส	23	5.80
ปริญญาตรี	27	6.80
สถานภาพการสมรส		
โสด	80	20.00
สมรส	283	70.80
หม้าย/หย่าร้าง	37	9.20
อาชีพหลัก		
เกษตรกรชาวไร่/ชาวนา	269	67.20
พนักงานบริษัท	41	10.20
ค้าขาย	25	6.20
รับจ้าง	65	16.20

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 53.50 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 46.50 ตามลำดับ อายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่รับฟังรายการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปีคิดเป็นร้อยละ 31.80 รองลงมา มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปีคิดเป็นร้อยละ 27.50 อายุระหว่าง 20 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.80 และอายุระหว่าง 51-60 ปีคิดเป็นร้อยละ 13.80 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่ฟังรายการของวิทยุชุมชนคนคนสหกรณ์ FM.108MHz น้อยที่สุด ได้แก่ผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 4.20

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 29.50 รองลงมา จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ 25.80 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 14.50 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.คิดเป็นร้อยละ 10.80 ไม่ได้เรียนคิดเป็นร้อยละ 7 และ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 6.80 ตามลำดับ ระดับการศึกษาที่น้อยที่สุด ได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับอนุปริญาหรือ ปวส.คิดเป็นร้อยละ 5.80

สถานภาพการสมรส ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรสแล้วคิดเป็นร้อยละ 70.80 รองลงมา มีสถานภาพโสดคิดเป็นร้อยละ 20.00 และมีสถานภาพหม้ายหรือหย่าร้างเป็นอันดับสุดท้ายคิดเป็นร้อยละ 9.20

อาชีพหลัก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรชาวไร่ชาวนาคิดเป็นร้อยละ 67.20 รองลงมา มีอาชีพรับจ้างคิดเป็นร้อยละ 16.20 อาชีพพนักงานบริษัทคิดเป็นร้อยละ 10.20 และอาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 6.20 ตามลำดับ

1.2 การรับฟังวิทยุชุมชน (การเข้าถึงรายการ)

ตารางที่ 4.2 การรับฟังวิทยุชุมชน (การเข้าถึงรายการ)

N = 400

การรับฟังวิทยุชุมชน(การเข้าถึงรายการ)	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
จุดประสงค์ที่รับฟังวิทยุชุมชน		
อยากรู้ข่าวสารของสหกรณ์	141	35.20
อยากรู้ข่าวสารทั่วไป	127	31.80
อยากรับฟังเพลง	127	31.80
อื่นๆ	5	1.20

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N = 400

การรับฟังวิทยุชุมชน(การเข้าถึงรายการ)	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ช่วงเวลาที่เปิดรับฟังวิทยุชุมชน		
ภาคเช้าเวลา 06.00 น. – 12.00 น.	90	22.50
ภาคบ่ายเวลา 13.00 น. – 18.00 น.	154	38.50
ช่วงเวลา 06.00น.- 18.00น.	156	39.00
จำนวนวันที่เปิดรับฟังวิทยุชุมชนในหนึ่งสัปดาห์		
1 วัน	18	4.50
2 - 3 วัน	109	27.20
4 - 5 วัน	95	23.80
5 - 6 วัน	45	11.20
ฟังทุกวัน	133	33.20

จากตารางที่ 4.2 พบว่า จุดประสงค์หลักของการรับฟังวิทยุชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการในการรับรู้ข่าวสารของสหกรณ์คิดเป็นร้อยละ 35.20 รองลงมา มีความต้องการอยากรู้ข่าวสารทั่วไปและอยากฟังเพลงเท่ากัน โดยคิดเป็นร้อยละ 31.80 และต้องการรับฟังเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 1.20

ช่วงเวลาที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เปิดรับฟังรายการคือเวลา 06.00 น. - 18.00 น. คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมาคือเวลา 13.00 น. – 18.00 น. คิดเป็นร้อยละ 38.50 และเวลา 06.00 น. - 12.00 น. คิดเป็นร้อยละ 22.50 ตามลำดับ

จำนวนวันที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เปิดรับฟังรายการในหนึ่งสัปดาห์คือเปิดรับฟังทุกวันคิดเป็นร้อยละ 33.20 และเปิดรับฟังรายการน้อยที่สุดคือ 1 วันคิดเป็นร้อยละ 4.50

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz

2.1 ความพึงพอใจเกี่ยวกับรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz

ตารางที่ 4.3 ความพึงพอใจ ด้านการดำเนินงานทั่วไปของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108 MHz

ความพึงพอใจ	\bar{x}	S.D
1. รูปแบบของรายการต่างๆ	3.41	0.74
2. เนื้อหาสาระของรายการต่างๆ	3.56	0.69
3. ความชัดเจนในการรับฟัง	3.75	0.76
4. ระยะเวลาที่สถานีวิทยุออกอากาศตั้งแต่ เวลา 06.00 – 18.00 น.	3.59	0.81
5. นักจัดรายการ	3.54	0.82
6. นักจัดรายการพูดภาษาท้องถิ่น	3.72	0.85
7. นักจัดรายการพูดภาษาไทยกลาง	3.40	0.84
เฉลี่ยรวม	3.57	0.79

จากตารางที่ 4.3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากเรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ (1) ความชัดเจนในการรับฟัง (2) การพูดภาษาท้องถิ่นของนักจัดรายการ (3) ระยะเวลาของการออกอากาศตั้งแต่เวลา 06.00 น. – 18.00 น. (4) เนื้อหา สาระของรายการต่างๆ (5) นักจัดรายการ (6) รูปแบบของรายการต่างๆ และผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในระดับปานกลางได้แก่ การพูดภาษาไทยกลางของนักจัดรายการ

ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจด้านการเปิดเพลงของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108 MHz

ความพึงพอใจ	\bar{x}	S.D
1. การจัดรายการเพลงลูกทุ่ง	3.83	0.82
2. การจัดรายการเพลงเพื่อชีวิต	3.40	0.86
3. การจัดรายการเพลงสตริง	3.09	0.10
4. การจัดรายการเพลงคำเมือง	3.51	0.86
5. การจัดรายการเพลงหมอลำ	3.53	0.89
6. การจัดรายการเพลงลูกกรุง	3.15	1.04
เฉลี่ยรวม	3.42	0.76

จากตารางที่ 4.4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจมากเรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ (1) เพลงลูกทุ่ง (2) เพลงหมอลำ (3) เพลงคำเมือง และผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในระดับปานกลางเรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ (1) เพลงเพื่อชีวิต (2) เพลงลูกกรุง (3) เพลงสตริง

ตารางที่ 4.5 ความพึงพอใจด้านรายการต่างๆของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108 MHz

ความพึงพอใจ	\bar{x}	S.D
1. รายการลูกทุ่งวาไรตี้	3.56	0.90
2. รายการฟังสบายสไตล์ดีเจที	3.45	0.88
3. รายการสารสนัรนำรู้คู่สหกรณ์	3.65	0.83
4. รายการสหกรณ์ที่รัก	3.75	1.72
5. รายการเพลงดังฟังเพลิน	3.58	0.82
6. รายการมนต์เพลงเพื่อชีวิต	3.38	0.76
7. รายการลูกทุ่งล้านนาภาษาบ้านเฮา	3.53	0.80
เฉลี่ยรวม	3.56	0.96

จากตารางที่ 4.5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ (1) รายการสหกรณ์ที่รัก (2) รายการสารสนัรนำรู้คู่สหกรณ์ (3) รายการเพลงดังฟัง

เพลิน (4) รายการลูกทุ่งวาไรตี้ (5) รายการลูกทุ่งล้านนาภาษาบ้านเฮา (6) รายการฟังสบายสไตล์ดีเจ
ทีและผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ได้แก่รายการมนต์เพลงเพื่อชีวิต

ตารางที่ 4.6 ความพึงพอใจการมีส่วนร่วมการจัดรายการของชุมชนและองค์กรท้องถิ่น

2. ความพึงพอใจการมีส่วนร่วมการจัดรายการของชุมชนและองค์กรท้องถิ่น	\bar{x}	S.D
1. รายการวาทีธรรมของคณะสงฆ์อำเภอเวียงเชียงรุ้ง	3.34	0.79
2. รายการลูกทุ่งท้องถิ่นสัมพันธ์ของ อ.บ.ต. ป่าซาง	3.26	0.83
3. รายการรู้จริงเรื่องเทศบาลของเทศบาลตำบลบ้านเหล่า	3.22	0.80
4. รายการอีสานล้านนาของ อ.บ.ต. ดงมหาวัน	3.29	0.81
5. รายการ ส.ค. ขอจัดของสี่สี่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง	3.22	0.75
6. รายการใกล้บ้านใกล้ใจไปกับโรงพยาบาลเวียงเชียงรุ้ง	3.47	0.80
7. รายการนักรบสีน้ำเงินพบประชาชนของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 35	3.34	0.82
8. รายการสาระน่ารู้จากปศุสัตว์อำเภอเวียงเชียงรุ้ง	3.36	0.88
9. รายการแควดวงการศึกษาของชมรมครูอำเภอเวียงเชียงรุ้ง	3.40	0.81
10. รายการวัฒนธรรมนำชีวิตของวัฒนธรรมอำเภอเวียงเชียงรุ้ง	3.40	0.82
11. รายการ ก.ศ.น. เพื่อประชา ของศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนอำเภอเวียงเชียงรุ้ง	3.36	0.79
12. รายการตำรวจเวียงเชียงรุ้งพบประชาชนของสถานี ตำรวจภูธรเวียงเชียงรุ้ง	3.42	0.81
เฉลี่ยรวม	3.34	0.81

จากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจมาก 2 รายการเรียงลำดับ
จากมากไปหาน้อยได้แก่ (1) รายการใกล้บ้านใกล้ใจไปกับโรงพยาบาลเวียงเชียงรุ้ง (2) รายการ
ตำรวจเวียงเชียงรุ้งพบประชาชน และผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจปานกลางเรียงลำดับจาก
มากไปหาน้อยได้แก่ (1) รายการวัฒนธรรมนำชีวิต (2) รายการแควดวงการศึกษา (3) รายการ ก.ศ.น.
เพื่อประชา (4) รายการสาระน่ารู้จากปศุสัตว์อำเภอ (5) รายการวาทีธรรม (6) รายการนักรบสีน้ำ
เงินพบประชาชน (7) รายการอีสานล้านนา (8) รายการลูกทุ่งท้องถิ่นสัมพันธ์ (9) รายการรู้จริงเรื่อง
เทศบาล (10) รายการส.ค. ขอจัด

**ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์
FM.108 MHz**

ตารางที่ 4.7 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์

ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1	อยากให้เสนอข่าวสารเกี่ยวกับราคาผลผลิตผลการเกษตร และ สารระนำรู้เกี่ยวกับการเกษตรอื่นๆ	10	23.81
2	ควรมีการขยายระยะเวลาในการออกอากาศจาก 06.00 น. ถึง 18.00 น. เป็น 06.00 น. ถึง 21.00 น.	8	19.05
3	ให้นักจัดรายการพูดน้อยลง และเปิดเพลงหลายๆ	5	11.99
4	ควรพูดแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ให้มากขึ้น	5	11.99
5	อยากให้ให้นักจัดรายการพูดภาษาคำเมืองล้านนา หรือ ภาษาไทย แทนภาษาอีสาน	4	9.52
6	ควรเพิ่มสารระนำรู้ให้มากขึ้น	3	7.14
7	ควรเปิดโอกาสให้ผู้รับฟังได้โทรศัพท์สอบถามเกี่ยวกับการ ดำเนินงานของสหกรณ์ และเรื่องอื่นๆ ในรายการ	2	4.76
8	ในบางพื้นที่การรับฟังยังไม่ชัดเจน	2	4.76
9	ควรจัดรายการอย่างต่อเนื่อง ถ้านักจัดรายการไม่อยู่ควรให้ นักจัดรายการคนอื่นมาจัดรายการแทน	2	4.76
10	อยากให้เพิ่มเวลารายการเพลงประเภทเพลงสตริงให้มากขึ้น	1	2.38
รวม		42	1

จากตารางที่ 4.7 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามเพียง 42 ราย จาก 400 ราย ในจำนวน
42 รายนี้มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108
MHz เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้

1.อยากให้เสนอข่าวสารเกี่ยวกับราคาผลผลิตผลการเกษตรและสารระนำรู้เกี่ยวกับ
การเกษตรอื่นๆ

2. ควรมีการขยายระยะเวลาในการออกอากาศจาก 06.00 น. ถึง 18.00 น. เป็น
06.00 น. ถึง 21.00 น.

3. ให้นักจัดรายการพูดน้อยลง และเปิดเพลงหลายๆ
4. ควรพูดแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ให้มากขึ้น
5. อยากให้นักจัดรายการพูดภาษาคำเมืองล้านนา หรือภาษาไทย แทนภาษาอีสาน
6. ควรเพิ่มสาระน่ารู้ให้มากขึ้น
7. ควรเปิดโอกาสให้ผู้รับฟังได้โทรศัพท์สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ และเรื่องอื่นๆ ในรายการ
8. ในบางพื้นที่การรับฟังยังไม่ชัดเจน
9. ควรจัดรายการอย่างต่อเนื่อง ถ้านักจัดรายการไม่อยู่ควรให้นักจัดรายการคนอื่นมาจัดรายการแทน
10. อยากให้เพิ่มเวลารายการเพลงประเภทเพลงสตริงให้มากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความพึงพอใจของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขาเวียงเชียงรุ้งเกี่ยวกับรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz (2) ศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกในการมีส่วนร่วมการจัดรายการของชุมชนและองค์กรท้องถิ่น และ(3)ศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz โดยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้งที่รับฟังรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz ที่อาศัยในตำบลทุ่งก่อ ดงมหาวัน ป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้งจังหวัดเชียงรายจำนวน 400 คน สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะในการศึกษา ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขาเวียงเชียงรุ้ง เกี่ยวกับรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz

1.1 ความพึงพอใจของผู้รับฟังรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz

ความพึงพอใจด้านการดำเนินงานทั่วไปพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจในความชัดเจนของการออกอากาศโดยสามารถรับฟังรายการต่างๆ ได้ชัดเจนมาก รองลงมา ได้แก่ นักจัดรายการพูดภาษาท้องถิ่นและความเหมาะสมของการออกอากาศตั้งแต่เวลา

06.00 น - 18.00 น. ตามลำดับ

ความพึงพอใจด้านการเปิดเพลงพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจในการเปิดเพลงลูกทุ่งมากที่สุดรองลงมาได้แก่การเปิดเพลงหมอลำและการเปิดเพลงคำเมืองตามลำดับ

ความพึงพอใจด้านรายการต่างๆของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108 MHz พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจในรายการสหกรณ์ที่รักมากที่สุดรองลงมาได้แก่รายการสาระน่ารู้คู่สหกรณ์และรายการเพลงดังฟังเพลินตามลำดับ

1.2 ความพึงพอใจการมีส่วนร่วมการจัดรายการของชุมชนและองค์กรท้องถิ่น

จากการที่สถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108 MHz ได้เปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจมากที่สุด

ได้แก่รายการใกล้บ้านใกล้ใจไปกับโรงพยาบาลเวียงเชียงรุ้งรองลงมาได้แก่รายการตำรวจเวียงเชียงรุ้งพบประชาชนและรายการวัฒนธรรมนำชีวิตตามลำดับ

1.3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์

FM.108MHz

จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 400 คน พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดด้านข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108MHz จำนวน 42 คน ข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบมากที่สุดได้แก่อยากให้มีการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับราคาผลิตผลการเกษตรและสารน่ารู้เกี่ยวกับการเกษตรอื่นๆ รองลงมา คือควรให้มีการขยายระยะเวลาในการออกอากาศของสถานีวิทยุออกไปอีกและให้นักจัดรายการพูดน้อยลงและเปิดเพลงหลายๆตามลำดับ

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้งกับการรับฟังรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz จังหวัดเชียงราย มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ความพึงพอใจด้านรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz ผลจากการศึกษา พบว่า ผู้ฟังมีความพึงพอใจกับรูปแบบของรายการที่ผู้จัดรายการมีการพูดเป็นภาษาท้องถิ่นซึ่งฟังแล้วมีความรู้สึกเข้าใจได้ง่าย เป็นกันเองสลับกับการให้ความบันเทิงโดยการเปิดเพลงลูกทุ่งเพราะเสียงเพลงลูกทุ่งมีความเหมาะสมกับชีวิตของผู้ฟังที่เป็นเกษตรกรอยู่ตามชนบท ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า รูปแบบของการนำเสนอรายการเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้ผู้ฟังเกิดความพึงพอใจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรร พรหมพิทักษ์ (2541:41) วิจัยเรื่อง “รูปแบบความสนใจในการจัดรายการวิทยุชุมชนของผู้ดำเนินรายการ ในจังหวัดขอนแก่น ” พบว่ารูปแบบของรายการที่ทำอยู่ในปัจจุบันเป็นรายการบันเทิงเสียส่วนใหญ่ รองลงไปเป็นรายการข่าว และรายการความรู้และสารคดี ดังนั้นในการเลือกเนื้อหาสาระของแต่ละรายการและการกำหนดรูปแบบของรายการก็คำนึงถึงกลุ่มผู้ฟัง โดยให้ความสำคัญต่อผู้ฟังหลัก

2.2 ความพึงพอใจด้านการมีส่วนร่วมในการจัดรายการของชุมชนและองค์กรท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ฟังให้ความสนใจและมีความพึงพอใจกับการจัดรายการขององค์กรต่างๆที่นำเสนอสาระที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง เช่น รายการใกล้บ้านใกล้ใจไปกับโรงพยาบาลเวียงเชียงรุ้ง นำเสนอสาระด้านสุขภาพอนามัย รายการแฉดวงการศึกษาของชมรมครูอำเภอเวียงเชียงรุ้งนำเสนอ

สาระ ด้านการศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครองของนักเรียน แสดงให้เห็นว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการต่างๆของชุมชนองค์กรท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ผู้ฟังในชุมชนมีความต้องการและเป็นประโยชน์ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ อุษา จันทรประภาส (2534:55) ศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี พบว่าผู้ฟังมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในระดับมาก โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นเนื้อหาสาระของรายการ เป็นรายการของประชาชน บริหารรายการโดยตัวแทนของประชาชน ได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานอาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน

2.3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108MHz พบว่าผู้ฟังมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของสถานีวิทยุให้ตรงตามความต้องการของผู้ฟังให้มากที่สุดได้แก่ อยากรู้นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับราคาผลผลิตการเกษตรและสาระนั้นรู้เกี่ยวกับการเกษตรอื่นๆซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอุษา จันทรประภาส (2535:47) ศึกษาเรื่อง “การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี” อันเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายการวิทยุเพื่อชุมชนของ สุรินทร์ แปลงประสพโชค พบว่าผู้ฟังวิทยุกระจายเสียงฟังเพราะรูปแบบน่าสนใจ มีความรู้สึกร่วม เป็นเรื่องใกล้ตัว จดหมายจากผู้ฟังระบุว่าชอบฟังเนื้อหาด้านการเกษตรมากที่สุด งานวิจัยดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า รูปแบบในการนำเสนอของสถานีวิทยุกระจายเสียงนั้นมีบทบาทสำคัญต่อการติดตามของผู้ฟัง รวมทั้งการตอบรับจากผู้ฟังทำให้ผู้จัดได้ปรับปรุงนำเสนอ ในสิ่งที่เป็ความต้องการของผู้ฟังได้อย่างถูกต้อง เป็นแนวทางให้ผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลในการศึกษารูปแบบในการนำเสนอทางวิทยุเพื่อชุมชน

3. ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการศึกษาที่ได้เสนอไปแล้วนั้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผลการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นนักจัดรายการของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M. 108 MHz จังหวัดเชียงรายและเป็นเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้ง จะได้นำผลการศึกษาไปปรับปรุงด้านรูปแบบของการนำเสนอรายการให้ตรงกับความต้องการของผู้ฟังให้มากที่สุดโดยเน้นด้านสาระประโยชน์ให้ผู้ฟังได้รับความรู้ด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ ด้านการเกษตร ด้านความรู้ทั่วไปสลับกับการเปิดเพลงลูกทุ่ง และใช้คำพูดในการจัดรายการเป็นภาษาคำเมืองเหนือซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นของชุมชน

เพื่อสื่อสารไปยังผู้ฟังให้เข้าใจง่ายขึ้นรวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการแนะนำหรือแสดงความคิดเห็นผ่านเข้ามาในรายการทางโทรศัพท์

3.1.2 ผู้บริหารสหกรณ์การเกษตรเวียงชัยจำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้งสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปวางแผนการวางแผนการต่างๆของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นรายการของนักจัดรายการของสถานีเองหรือรายการของนักจัดรายการขององค์กร ชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ผลิตรายการที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์สูงสุดตรงกับความต้องการของผู้ฟัง

3.1.3 สหกรณ์การเกษตรอื่น ๆ ที่มีการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชนได้

3.1.4 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีหน้าที่ในการให้ความรู้ด้านการศึกษาอบรมแก่ขบวนการสหกรณ์สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นกรณีศึกษาและเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์ได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลของการรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz จังหวัดเชียงราย ส่งผลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขาเวียงเชียงรุ้งในด้านใดบ้าง

3.2.2 ในการศึกษาด้านความพึงพอใจของการรับฟังรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM. 108MHz ครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยผู้รับฟังรายการที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดสาขาเวียงเชียงรุ้งที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้นด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ (2545) **สื่อสารมวลชน ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3**
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศาลาแดง
- _____ .การสื่อสารเพื่อชุมชน: แนวคิดเบื้องต้น(ม.ป.ท.),2542 คู่มือวิทยุชุมชน(FNS).เอกสารประกอบเสวนาเรื่อง **บทบาทมหาวิทยาลัยกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ชุมชน** ห้องกระมลทิพย์1 โรงแรมสยามซิตีไฮเต็ลแอนคัวร์สอร์ท กรุงเทพมหานคร 26 พฤศจิกายน 2547
- ณัฐนันท์ สิริเจริญ (2548) **หลักการโฆษณาประชาสัมพันธ์และการสื่อสารเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ** กรุงเทพมหานคร บายฮาร์ทมีเดีย.
- ธงชัย สันติวงษ์ (2530) **การบริหารงานบุคคล** กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ (2547) **ประเภทและรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง**.ในเอกสารการสอนวิชาการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง เล่ม 1 หน่วยที่ 4 นนทบุรี: สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- _____ .(2552) **การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงขั้นสูง** หน่วยที่ 1 นนทบุรี:สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- _____ . (2545) **การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงในเอกสารการสอนวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์** เล่ม 1 หน่วยที่ 7.นนทบุรี: สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พีระ จิระโสภณ (2547) **“ทฤษฎีสื่อมวลชนตามแนวทฤษฎีวิพากษ์”** ในประมวลสาระและแนวทางการศึกษาชุดวิชาปรัชญานิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่10 นนทบุรี: บัณฑิตมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บุบผา เบ็ญจรงค์กิจ(2534) **วิเคราะห์ผู้รับสาร** กรุงเทพมหานคร คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุปิ่น ราสุวรรณ (2540) **“ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูสังกัดประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด”** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- สุมน อยู่สินและขงยุทธ รักษาศรี (2545) **ประวัติวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์เล่ม 1** หน้าที่ 2
 นนทบุรี:สาขาวิชานิตศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุรินทร์ แปลงประสพโชค (2534) **การทดลองจัดวิทยุกระจายเสียงชุมชนชนบทในเขตขานเมือง**
 จังหวัดจันทบุรี:วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสกสรร พรหมพิทักษ์ (2541) 21 ศึกษาเรื่อง **“ความต้องการและความพึงพอใจรายการ**
วิทยุกระจายเสียงมุสลิมภาคภาษาไทยของชาวมุสลิมในเขต กทม. ”
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 _____ . (2541) วิจัยเรื่อง **“รูปแบบความสนใจในการจัดรายการวิทยุชุมชนของผู้ดำเนิน**
รายการ ในจังหวัดขอนแก่น ” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2542) **ระบบวิทยุและโทรทัศน์ไทย โครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมือง และ**
ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย ด้านสุทธการพิมพ์
- อุษา จันทรประกาศ (2535) **การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียง**
ชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี:วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 _____ .(2534) **“การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน**
ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญา
 โทศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Good, Carter V.(1973). **Dictionary of Education. 3 th ed** New York : McGraw- Hill.
- Katz,Elihu and other,(1973).**The use of Mass Communication Current perspective on**
Gratification Research. London:Sage Publication Beverly Hill
- McCombs,and Becker, L.E.(1979) **Using Mass Communication Theory.** New Jersey:
 Printice Hall.
- Wenner,L.A.(1982)**Gratification Sought and Obtained in program dependency.**A Study of
 Network evening news program and 60 minute Communication Research.
 (http://www.mict.go.th/hyro/PDF/cd18-20-9999-update.pdf : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา)

ภาคผนวก

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เลขที่

--	--	--

แบบสอบถาม

**เรื่อง ความพึงพอใจของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้ง
ในการรับฟังรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM 108 MHz จังหวัดเชียงราย**

คำชี้แจง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น

1.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 การรับฟังวิทยุชุมชน(การเข้าถึงรายการ)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz ในด้าน

2.1 ความพึงพอใจรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz

2.1.1 ด้านการดำเนินงานทั่วไปของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์
FM.108 MHz

2.1.2 ด้านการเปิดเพลงของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108
MHz

2.1.3 ด้านรายการต่างๆของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108
MHz

2.2 ความพึงพอใจการมีส่วนร่วมในการจัดรายการของชุมชนและองค์กร
ท้องถิ่น

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการดำเนินงานวิทยุชุมชนคนสหกรณ์
F.M.108 MHz

3. ในหนึ่งสัปดาห์ท่านรับฟังรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์กี่วัน

() 1 วัน

() 2-3 วัน

() 4-5 วัน

() 5-6 วัน

() ฟังทุกวัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM108 MHz

โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อโดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับ
ความพึงพอใจของท่าน

1. หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด
2. หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
3. หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
4. หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
5. หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่	ความพึงพอใจรายการของวิทยุชุมชนคน สหกรณ์	ความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
2.1 ความพึงพอใจรายการของวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ F.M.108 MHz						
2.1.1 ด้านการดำเนินงานทั่วไปของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108 MHz						
1	รูปแบบของรายการต่าง ๆ					
2	เนื้อหาสาระของรายการต่างๆ					
3	ความชัดเจนในการรับฟัง					
4	ระยะเวลาที่สถานีวิทยุออกอากาศตั้งแต่ 6 โมงเช้า ถึง 6 โมงเย็น					
5	นักจัดรายการ					
6	นักจัดรายการพูดภาษาท้องถิ่น					
7	นักจัดรายการพูดภาษาไทยกลาง					

ข้อที่	ความพึงพอใจรายการของวิทยุชุมชนคน สหกรณ์	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
2.1.2 ด้านการเปิดเพลงของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108 MHz						
1	การจัดรายการเพลงลูกทุ่ง					
2	การจัดรายการเพลงเพื่อชีวิต					
3	การจัดรายการเพลงสตริง					
4	การจัดรายการเพลงคำเมือง					
5	การจัดรายการเพลงหมอลำ					
6	การจัดรายการเพลงลูกกรุง					
2.1.3 ด้านรายการต่างๆของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์ FM.108 MHz						
1	รายการลูกทุ่งวาไรตี้					
2	รายการฟังสบายสไตล์ดีเจที					
3	รายการสาระน่ารู้คู่สหกรณ์					
4	รายการสหกรณ์ที่รัก					
5	รายการเพลงดัง ฟังเพลิน					
6	รายการมนต์เพลงเพื่อชีวิต					
7	รายการลูกทุ่งล้านนาภาษาบ้านเฮา					
2.2 การมีส่วนร่วมการจัดรายการของชุมชนและองค์กรท้องถิ่น						
1	รายการวาทีธรรมะ ของคณะสงฆ์อำเภอ เวียงเชียงรุ้ง					
2	รายการลูกทุ่งท้องถิ่นสัมพันธ์ ของ อ.บ.ต. ป่าซาง					
3	รายการรู้จริงเรื่องเทศบาล ของเทศบาลตำบล บ้านเหล่า					
4	รายการ อีสานล้านนา ของ อ.บ.ต. ดงมหาวัน					
5	รายการ ส.ค. ขอจัด ของ สัสดีอำเภอ เวียงเชียงรุ้ง					

ข้อที่	ความพึงพอใจรายการของวิทยุชุมชนคน สหกรณ์	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	รายการใกล้บ้านใกล้ใจไปกับโรงพยาบาล ของโรงพยาบาลเวียงเชียงรุ้ง					
7	รายการนักรบสีน้ำเงินพบประชาชน ของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 35					
8	รายการสาระน่ารู้จากปศุสัตว์ ของ ปศุสัตว์ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง					
9	รายการแวดวงการศึกษาของชมรมครูอำเภอ เวียงเชียงรุ้ง					
10	รายการวัฒนธรรมนำชีวิตของวัฒนธรรม อำเภอเวียงเชียงรุ้ง					
11	รายการ ก.ศ.น.เพื่อประชาของ ก.ศ.น. อำเภอ เวียงเชียงรุ้ง					
12	รายการตำรวจเวียงเชียงรุ้งพบประชาชน ของ ส.ภ. เวียงเชียงรุ้ง					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชนคนสหกรณ์

FM 108 MHz

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูง
สถานีวิทยุชุมชน คนสหกรณ์ FM 108 MHz

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-สกุล	นายสมบัติ มงคลทวีสิน
วัน เดือน ปีเกิด	4 มีนาคม 2511
สถานที่เกิด	อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 111 หมู่ 6 ต.เวียงเหนือ อ.เวียงชัย จ.เชียงราย
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ปีพุทธศักราช 2539
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด สาขาเวียงเชียงรุ้ง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
ตำแหน่ง	ผู้จัดการสาขา